

Sveriges största tidning om droger och nykterhet

accent

Nº 7 2018

En tidning från
IOGT-NTO

15
nyktra
smultron-
ställen

Björn Wolpher om
att ha en mördare till bror
– om hatet, drogerna och
skammen efter Malexander.

Kampen

#Nykterfrizon ett år senare • **Kungen i alkoholfria baren** bjuder på sina recept • **Bästa fynden** på Funbos loppis • **Britt-Maries hjärta** klappar för Junisbarnen

PLUS
De förvaltar
Edwalls arv

IOGT-NTO i Väst när det är som bäst!

IOGT-NTO i Väst består av de tre IOGT-NTO-distrikten Älvsborg, Skaraborg samt Göteborg och Bohuslän. Här nedan hittar du ett axplock av hösten och vinterns aktiviteter, därutöver händer massor i våra föreningar. Hör av dig om du vill veta mer.

Innehåll #7 2018

Illustration: Nathalie Ruejas-Jonson

Röster

- 5 **Om stolthet** och religion.

Politik

- 6 **Hoppet spirar** om minskade införelskvoter.
8 **Elitidrottare får hjälp** med beroende på specialmottagning.
9 **Sydafrikanskt vinarbetarfack** vädjar om hjälp i Sverige.

Porträtt

- 10 **Björn Wolpher** berättar för första gången om livet efter Malexander.

Forskning

- 16 **Det isländska undret** är frukten av politik och opinion.
18 **Alla dricker mindre.** Björn Trolldal, CAN, förklarar hur det hänger ihop.
19 **Forskaren Sven Andréasson** ser forskningen som ett medel att påverka.

I fokus

- 30 **Alkohol döden** i världen – så ser den ut.

I rörelse

- 36 **Möten på hög nivå.** IOGT-NTO-rörelsen har deltagit i högnivåmöten i FN.
37 **Medlemmen** Britt-Marie Petterssons hjärta klappar för Junisbarnen.
38 **Nyktra smultronställen** samlade på internet.
39 **Kommentaren.** Jens Wingren om männens ansvar efter #nykterfrizon.

Reportage

- 20 **Tema:** Ett år med #nykterfrizon.
32 **Richard Man** – kung i den alkoholfria baren.
42 **Många fyndar** på succéloppisen i Funbo.

Kultur

- 41 **Wendelsbergs folkhögskola** tar sig an arvet efter Allan Edwall.

Ordföranden

- 50 **Johnny Mostacero:** Från struktur till kultur.

Foto: Kikki Lundgren

”Ibland känns det som att nazisterna dödade min bror.”

Björn Wolpher om att vara lillebror till en mördare.

Sid 26

Foto: Simon Bajada

32 Möt mannen bakom Fotografiska museets hyllade alkoholfria bar, aktuell med ny bok.

42 Mycket att välja bland på Funbos loppis – en succé arrangerad av IOGT-NTO-föreningen Funbo framtid.

Vårda den nyktra frizonen

För drygt ett år sedan, den 20 oktober 2017, skrev jag för första gången om #metoo. En månad senare startades #nykterfrizon, IOGT-NTO-rörelsens eget upprop, där kvinnor och ickebinära vittnade om sexistisk jargong, sexuella trakasserier och övergrepp inom rörelsen. Rubriken till min krönika var *Låt #metoo bli #nomore även i nykterhetsrörelsen*. Uppmaningen var tydlig: Låt oss arbeta för att "jag med" blir "aldrig mer." För det anstår inte en rörelse med en värdegrund som vilar på demokrati och solidaritet att se mellan fingrarna med övergrepp i någon form.

I detta nummer av Accent gör vi en tillbakablick och reflekterar över vad som hänt under året med #nykterfrizon. Vi blickar också framåt, för det är långt ifrån över. Det råder inget tvivel om att #metoo-rörelsen flyttat fram positionerna, men det vore naivt att tro att missförhållanden som existerat i tusentals år skulle försvinna under ett enda. Jag blir emellanåt rejält frustrerad över att det går så långsamt att förändra saker till det bättre (och ibland så snabbt att radera det som är bra). Då påminner

jag mig om allt som ändå skett under min livstid. Till exempel en sådan sak som att det ända fram till 1965 enligt svensk lag inte fanns något som hette våldtäkt inom äkten-skapet. Så låt oss jobba vidare, och komma ihåg vad Lovisa Bengtsson, IOGT-NTO-föreningen Sjumilakliv, säger i intervjun på sidan 23, angående före och efter att #nykter frizon startades: "Nu har vi varandra".

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

"Det anstår inte en rörelse med en värdegrund som vilar på demokrati och solidaritet att se mellan fingrarna med övergrepp i någon form."

Ulrica väljer

Coca-cola
vill utveck-la drycker tillsammans med cannabisindustrin. Coca-colas slogan i en pågående kampanj lyder: "Allt vi delar förenar oss." Så sant.

I förra numret
upptäckte den uppmärksamme läsaren att en bild fattades. Förklaringen var en felaktig maskin-inställning hos tryckeriet. Vi beklagar.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning: 29 oktober
Nästa nummer: 21 december

Ulrica Ambjörn

Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Nathalie C. Andersson

Reporter
073-372 62 38
nathalie.andersson@iogt.se

Eva Ekeröth

Reporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Jens Wingren

Reporter
073-372 62 53
jens.wingren@iogt.se

Layout och produktion
Spektra

Omslag

Foto: Angelica Ogland

Bildbehandling

Fernando Medina/Spektra

Adress Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

Telefon 08-672 60 50

Mejl accent@iogt.se

Webbplats www.accentmagasin.se

IOGT-NTO:s förbundsansli

Tel: 08-672 60 00, Besöksadress:

Gammelgårdsvägen 38, Stora

Essingen, Stockholm, www.iogt.se

Annonsbokning accent@iogt.se

Tryck V-TAB, Vimmerby.

Obeställt material Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder, samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Lagring Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering.

I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

ISSN 0345-0406.

Medlem i Sveriges Tidskrifter.

Adressändring
medlemsservice@iogt.se

Prenumeration
08-672 60 38
prenumeration@iogt.se
295 kr/år (8 nummer)

**SVERIGES
TIDSKRIFT**

Miljömärkt trycksak
3041 0083

Skriv till oss!
accent@iogt.se eller
Box 12825, 112 97
Stockholm

”IOGT-NTO är inte kristet”

 I Accent kan man inhämta att kamratstödet i Hällefors/Grythyttan arrangerar “sinnesrogudstjänster” i Hällefors kyrka. Det gör man trots att IOGT-NTO uppger sig vara ett “religiöst obundet” förbund. Det innebär, enligt vanligt språkbruk, att man är neutral

i religiösa trosfrågor, och varken tar ställning för eller emot kristendomen, andra religioner eller ateismen. Då kan man mobilisera medlemmar från alla dessa läger. Men om man håller gudstjänst är man inte religiöst obunden, utan religiös. Man bedriver kristen propaganda,

och man visar respektlöshet mot de medlemmar som tar avstånd från kristendomen.

Om kamratstödjare vill fira gudstjänst bör man istället bilda en fristående grupp för detta ändamål, till exempel Kristna nykterister, men inte blanda in IOGT-NTO.

Lars Torstensson

”Jag är stolt över att tillhöra rörelsen”

 Jag är stolt över att tillhöra en organisation som tar upp kampen mot alkohol och andra droger.

Det är en högtidsstund

när Accent kommer i brevlådan, med alla intressanta artiklar. Och det gläder mig att vi tar upp kampen mot rasismen. Läste med glädje Ulrica Ambjörns ledare

i nr 6, och om arbetet med att få alla delar av rörelsen att tillämpa vårt förhållningsätt till SD.

Keep up the good work.

Mons Annér

Ur flödet

”Ingen skulle säga att anhöriga till demenssjuka eller personer med psykisk sjukdom är sjuka (medberoende) för att de fortsätter att hjälpa efter bästa förmåga.”

Anders Hammarberg med flera i en debattartikel i Alkohol & narkotika mot att medberoende blir en diagnos.

Foto: Anna Fredriksson

 Rättelse I insändaren om knepiga ord i Accent nr 6 skulle det ha stått DSM V, och inte DSM IV.

Här finns plats för din röst!
Skriv till accent@iogt.se

Kalle Dramstad

Förhoppning om minskad införsel

Hoppet är inte stort, men tecken finns på att problemet med införsel av alkohol från låg- till högskatteländer kan vara på väg mot en lösning.

TEXT Eva Ekeröth

Ettusen liter sprit. Så mycket förde Erik Ekstrand, programledare och ena halvan av duon Erik och Mackan, in i Sverige utan protester från Tullen. Det kan man se i ett Youtubeklipp som Kalle Dramstad, politisk sekreterare i EU-frågor på IOGT-NTO, visade under ett seminarium anordnat av Alkoholpolitiskt forum.

– Kan man nöjaktigt förklara vad man ska ha alkoholen till så är det fritt fram att ta in hur mycket som helst, säger han.

Erik Ekstrand hävdade att det var sin livstidskonsumtion han hade inhandlat.

Något större intresse för att ändra på reglerna har EU hittills inte visat, men nu har ett litet hopp ändå tänts, enligt Kalle Dramstad.

– Det är flera saker som sammanfaller som gör att det finns ett visst hopp, säger han.

Att EU numera har ett ansvar att prioritera hälsa i allt de gör är en.

”Kan man nöjaktigt förklara vad man ska ha alkoholen till så är det idag fritt fram att ta in hur mycket som helst.”

Kalle Dramstad

– Tidigare var deras uppgift endast att främja handel. Kunskapen har också ökat om alkoholens och tobakens skadeverkningar och om skatternas effekt på alkoholkonsumtionen, säger Kalle Dramstad.

Dessutom har köpkrafts- och prisskillnaderna mellan EU:s medlemsstater ökat.

– Ju större prisskillnad desto större rörelser, säger han, och visar på en karta att rörelse finns vid alla gränsövergångar där det finns en prisskillnad.

– Idag skulle den här lagen aldrig gått igenom. När EU grundades var det här inget problem. Ursprungsländerna hade ungefär samma prisnivåer, säger han.

Och nu ser EU faktiskt över direktiv 2008/118/EC om punktskatter för bland annat alkohol och tobak som förs från ett EU-land till ett annat.

Ett led i översynen var en medborgarenkät som genomfördes förra sommaren.

– Enkäten fick stort gensvar. Där framkom att många svenska medborgare anser att det är ett problem med införseln och att den bilden delas av landets myndigheter. Tidigare var det många i EU som förnekade att de kände till några problem med införsel. Det kan de inte göra längre, säger Kalle Dramstad.

I Sverige, med hög skatt på alkohol, förs det in relativt stora mängder från Danmark och Tyskland.

Efter en kraftig uppgång direkt efter EU-inträdet har dock resandeförseln till Sverige minskat. De senaste tio åren har den sjunkit från 20 till 14 procent av den totala konsumtionen, trots en liten uppgång under förra året. Den insmugglade alkoholen minskade däremot med sju procent under förra året. Totalt ligger den oregistrerade konsumtionen 30 procent lägre än 2008.

➔ Läs mer i ämnet på accentmagasin.se/tag/inforselkvoter

Fakta

Punktskatt i EU

► Enligt EU:s bestämmelser beskattas en vara normalt i det land där den ska användas, det kallas konsumtionslandsprincipen.

► Den regeln gäller dock inte varor som ska användas för eget bruk. De beskattas i landet där de köps, ursprungslandsprincipen. Då kan det bli lönsamt för privatpersoner att resa ganska långt för att handla varor som beskattas högt i det egna landet och lågt i ett närliggande land.

► Här utmärker sig alkohol som har ett lågt tillverkningspris och där skatteeffekten därför blir stor.

Beroendecentrum startar online-stöd

Narkotika Droghjälpen ska vara ett anonymt stöd via internet och telefon för den som känner oro för sitt eget eller någon annans narkotikabruk. Detta är den första linjen för personer som använder narkotika och deras anhöriga. Droghjalpen.se erbjuder även möjlighet att testa sina drogvanor. Linjen vänder sig främst till personer i Stockholms län.

Jens Wingren

➔ Läs mer: www.droghjalpen.se

IOGT-NTO: Gör som Irland

Alkohollag Till applåder klubbades den nya alkohollagen igenom i det irländska underhuset, rapporterar The Irish Times. Hälsominister Simon Harris kallar lagen ”banbrytande” eftersom det är första gången i Irlands historia som folkhälso-perspektivet används i alkoholfrågan.

Den nya lagen innebär minimipris på alkohol, att alkohol ska åtskiljas från andra varor i butik, begränsningar av alkoholreklam och varnings-etiketter på förpackningar.

Nu kräver IOGT-NTO att Sverige tar efter Irland och inför obligatorisk cancervarning på alkohol-förpackningar. Enligt en undersökning har Sveriges befolkning lägst kännedom, bland EU:s medlems-länder, om sambandet mellan alkohol och cancer.

Jens Wingren, Eva Ekeröth

27

procent av svenska högskole-studenter anser att deras studier påverkas negativt av alkohol. Det visar en undersökning som IQ låtit Sifo göra.

Foto: Istockphoto

Foto: Istockphoto, montage: Spektra

6 av 10 vill ha promillegräns

Elcykel Att köra elcykel med alkohol i blodet är inte olagligt, så länge cykeln inte är kraftig nog att räknas som moped. Det vill 6 av 10 svenskar ändra på enligt en undersökning som försäkringsbolaget If tagit fram.

Jens Wingren

Bild: Spektra

Coca-cola vill göra cannabisdryck

Ny marknad Coca-cola Company för samtal med kanadensiska cannabisproducenter om att utveckla nya drycker. Enligt SVT följer företaget noggrant cannabismarknaden och är intresserade av cannabinoiden cannabidiol, CBD, som tillsats i dryck.

Flera dryckesföretag har intresserat sig för att göra drycker med cannabis. Stora alkoholföretag som Constellation Brands har investerat i cannabisindustrin. I våras bestämde Läkemedelsverket att CBD-oljor ska betraktas som läkemedel. Företag som vill sälja sådana oljor i Sverige måste nu göra det inom ramen för läkemedelslagstiftningen.

Jens Wingren

Cannabis avkriminaliseras

Sydafrika Författningsdomstolen i Sydafrika slår fast att det är lagligt att använda cannabis för eget bruk. Den nuvarande lagen, som förbjuder cannabisbruk i privata sammanhang, går inte ihop med landets grundlag, uppger domstolen enligt TT.

Nathalie C. Andersson

Foto: Istockphoto

Elitidrottare får hjälp mot beroende

På mottagningen för elitidrott och hälsa får idrottare från hela landet hjälp med ångest, ätstörningar, beroende och andra psykiska ohälsotillstånd.

Behandling Mottagningen startade 2015 och tar emot idrottare och tränare på landslagsnivå.

– Elitidrottare lider lika ofta som andra, eller oftare, av psykisk ohälsa, men de har blivit missförstådda av vården, säger Anders Ekstrand, psykolog på mottagningen.

Mottagningen har flera mål för behandlingen.

– Vi vill verkligen att de ska kunna fortsätta prestera på hög nivå, men må bättre när de gör det, säger han.

Det vanligaste problemet är ätstörningar. Andra vanliga åkommor är ångest, depression, utmattningssyndrom och social fobi. Att elitidrottare drabbas av utmattning är kanske inte så förvånande.

– De pressar sig själva hårt, både fysiskt och psykiskt, och sedan ska de kanske prestera bra på en utbildning och samtidigt försöka få ekonomin att gå ihop, säger han.

Omkring en fjärdedel har beroendeproblematik.

– Alkohol är vanligast, men även andra substanser förekommer. Cannabis, kokain och amfetamin har jag stött på. Idrottare har en stressig tillvaro. Många använder nog alkohol för att slappna av.

Mottagningen är en del av Riddargatan 1, en mottagning för alkohol och hälsa i Stockholm, men elitidrottare från hela landet är välkomna. De som inte bor i Stockholm får behandling delvis via videolänk.

– Första gången kommer de hit. De träffar vår läkare och utformar en vårdplan. Sedan räcker det att de kommer hit var femte-sjunde gång. Däremellan har vi videosamtal, säger han.

Bland elitidrottare är det fortfarande stigmatiserat att söka hjälp.

– Det kanske inte är så konstigt med tanke på vad som står på spel, som sponsorkontrakt och annat, men när de väl kommit till oss så upptäcker de att det inte är så farligt, säger Anders Ekstrand.

Verksamheten ska utvärderas.

– Vi samlar in uppgifter och följer noga behandlingsresultatet. Vi börjar få lite data som visar att det fungerar, säger han.

Eva Ekeröth

Foto: Maria Eklin/Flickr-CC by 2.0

Kalmar: "Vi drar alla åt samma håll"

Årets förebyggare "Kalmar har som nästan ingen annan kommun i Sverige lyckats bibehålla ett välfungerande ANDT-förebyggande arbete under många års tid", sade CAN:s direktör Håkan Leifman när Kalmar tilldelades priset Årets förebyggande kommun.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, har instiftat priset som delades ut vid konferensen Drogfokus i Uppsala.

Ulrica Ambjörn

460

Narkotikabrott anmäldes vid årets Emmabodafestival. Polisen meddelade vid en presskonferens att festivalen inte kommer att få tillstånd för 2019.

Ulrica Ambjörn

Industrin protesterar mot reglering

Vietnam Vietnamesiska hälsoministeriets förslag till alkohol-restriktioner är onödiga, anser alkoholindustrin, eftersom konsumtionen ligger på en måttlig nivå. Det rapporterar Vietnam express. Tran Thi Trang, från hälsoministeriet, påpekar att även om medelkonsumtionen inte är så hög så är även nykterister inkluderande, vilket är mer än halva befolkningen då kvinnor sällan dricker.

–Om vi tar hänsyn till alla faktorer dricker en vietnamesisk man i genomsnitt 27,4 liter per år. En alarmerande mängd, säger Tran Thi Trang.

Industrin protesterar även mot ett lagförslag som skulle skapa en fond för att förbättra vietnamesernas hälsa. Enligt alkoholindustrin lägger de redan mycket pengar för att få människor att dricka ansvarsfullt.

Eva Ekeröth

"En fortsättning på apartheid"

Arbetsvillkoren för vinarbetare i Sydafrika är fortfarande usla. Det hävdar sydafrikanskt fack.

Sverigebesök Trevor Christians och Francina Herandien, från fackförbundet Commercial, stevedoring, agricultural and allied workers union, CSAAWU, är i Sverige för att öka förståelsen för vinarbetares situation i Sydafrika.

– Det handlar om tillgång till rent vatten och transporter, anständiga bostäder och en säker omgivning, säger Trevor Christians.

Han hävdar att många vinarbetare var landägare innan apartheidsystemet trädde i kraft.

– Vinfarmarna säger att de inte har råd med reformer. Men då anser vi att de kan betala med mark. Idag är 85 procent av befolkningen svart, men bara 13 procent av markägarna är svarta, säger han och tillägger:

– Många vinarbetare är anställda av bemanningsföretag under slavliknande villkor. Det är en fortsättning på apartheid.

Francina Herandien arbetar med uppsökande verksamhet i fattiga områden.

– Där finns stora utmaningar. Arbetarna besprutar utan skyddskläder. Kvinnor får mindre betalt än män för samma arbete. Om maken dör får kvinnan inte bo kvar. Många har problem med alkohol. Kvinnor och barn svälter för att mannen super upp pengarna, säger hon.

Vingårdarna ligger ofta avsesides och saknar transporter. Därför är arbetarna hänvisade till att göra sina inköp i gårdens butik. Butiken används också som påtryckning, enligt Francina Herandien.

– Den som vill handla i butiken får inte vara med i facket, säger hon.

Fackrepresentanterna är inte välkomna.

– Vi brukar säga att vi är från kyrkan när vi kommer på besök. Dyker någon av cheferna upp säger vi "halleluja", säger hon och skrattar.

Text och foto: Eva Ekeröth

Johan Torgå, Livsmedelsarbetare för solidaritet, Francina Herandien, CSAAWU, Emil Boss, Syndikalisterna, Trevor Christians, CSAAWU, Erik Bonk, Syndikalisterna

”Jag tänker inte skämmas längre”

Björn Wolpher är polismördaren
Tony Olssons lillebror. Det är ett tungt liv
som ledde honom in i drogerna och ut på
andra sidan. Han har bestämt sig för att
inte längre dölja sin historia.

TEXT och FOTO Angelica Ogland

”Det var också mycket sorg. För alla vi syskon hade längtat efter Tony. Vi hade väntat på att han skulle komma hem snart. Han hade varit på ungdoms- anstalter och fängelse så länge.”

Björn Wolpher var 14 år den där majdagen 1999. Han minns att löven hade börjat slå ut och att det var varmare ute om kvällarna. I huset, som låg i en liten by långt ute på den svenska landsbygden, satt familjen och tittade på tv. Björn Wolpher, hans mamma, pappa och två systrar. Hundarna hade lagt sig till ro vid deras fötter. Dagen mörknade utanför huset när telefonen ringde.

Hans mamma gick ut i köket och svarade. Hon dröjde kvar där inne. Det var något som inte var som det skulle och han gick dit. Mamman grät, och sa det där som han aldrig glömmer.

– Jag minns att hon upprepade ”Det kan inte vara han. Det kan inte vara han.”

Polismorden i Malexander är ett av Sveriges mest uppmärksammade kriminalfall. För många finns morden i Malexander kvar som ett ärr i minnet, för de anhöriga som ett sår som aldrig läker. Historien har berättats av media i snart 20 år. Men en berättelse har inte berättats. Den gömdes i skam och tystnad. Det är berättelsen om hur livet blir när man

är polismördaren och nazisten Tony Olssons lillebror.

Morden i Malexander blev slutet på en lång turné av bankrån, som genomfördes av de organiserade nazisterna Tony Olsson, Andreas Axelsson, och legosoldaten och krigsförbrytaren Jackie Arklöv. Den 28 maj 1999 mördades poliserna Olle Borén och Robert Karlström när de försökte stoppa rånarna på väg från ett bankrån i Kisa, Östergötland. Polismännen sköts med flera skott på nära håll med sina egna tjänstevapen. Det har beskrivits som en ren avrättning. Bankrånen var en del i en långsiktig plan för att finansiera en ny nationalsocialistisk rörelse som skulle ha en militär verksamhet. Efter en tids sökande, greps de tre och alla dömdes till livstids fängelse. 2019 har de suttit i fängelse i 20 år och de har nekats tidsbestämda straff varenda gång de ansökt om det.

Trots att Björn Wolpher sällan träffade sin halvbror, så kom morden i Malexander att påverka hela hans liv. Först kunde familjen inte ta in vad som hänt. Chocken höll i sig i några dagar. De levde som i ett slags töcken och följde nyheterna där man intensivt rapporterade om sökandet efter mördarna.

– I våra hjärtan visste vi att det var sant. Men det kändes för surrealistiskt för att ta in, säger Björn Wolpher.

Han minns att han var arg.

– Det var också mycket sorg. För alla vi syskon hade väl längtat efter Tony. Vi hade lite väntat på att han skulle komma hem snart. Han hade varit på ungdoms- anstalter och fängelse så länge.

► **Morden i Malexander har påverkat Björn Wolphers hela liv.**

► BJÖRN WOLPHER

Ålder: 32 år. **Familj:** Fru. **Bor:** Örebro.
Gör: Arbetar på ett boende och studerar.
Är: Tony Olssons lillebror och berättar för första gången om hur det har varit att växa upp i skuggan av morden i Malexander. **Vill:** Att folk ska veta att det går att må bra trots en trasig barndom.

Efter skotten släcktes allt hopp. Nu satt Tony på livstid och de hade förlorat honom för alltid.

Reportrarna ringde på dörren. Polisen hade spaning på huset och smög i skogs-brynet utanför.

– Vi var som fångar i huset. Från den dagen 1999 levde vi under mordhot i flera år. Folk skickade brev där de skrev om hur de skulle döda hundarna och oss barn. Att vi skulle passa oss på väg till skolan. Vi blev väldigt begränsade.

Till slut fick jag och mina syskon inte ens gå ut och hämta posten själva.

Han är fortfarande arg för hur deras liv förändrades efter morden.

– Det är svårt för mig att inte hata honom. Jag fick inte längre umgås med min bästa vän och inte med den där tjejen som jag var kär i. Helt plötsligt fick inga jämnåriga umgås med oss. Det var som att föräldrarna trodde att kriminaliteten skulle smitta av sig, säger han.

Björn Wolpher har adhd, en diagnos

han fick i vuxen ålder. I skolan hade han svårt att koncentrera sig.

– Problemen med skolan var inte enbart relaterade till Tony. Men om lärarna säger att man är dum i huvudet och en bråkstake, då blir man det till slut. Det blir självuppfyllande. Det är lättare än att kämpa emot deras bild av en. Och efter allt som varit med Tony så kunde jag ändå inte motbevisa folks bild av mig.

I tonåren började han dricka, och i 20-års-åldern röka cannabis. Men framförallt

◀ "Det är svårt för mig att inte hata honom", säger Björn Wolpher om sin storebror.

Edges antifascistiska arbete och går på deras spelningar.

– Ibland är det fortfarande en kamp att vara nykter, för självkänslan är låg. Jag får ångest över saker jag säger och är ofta rädd för att göra fel. Sânt tänkande är svårt att sluta med. Jag tror också jag är dum i huvudet för det har ju lärare sagt till mig i hela mitt liv, säger han.

Förra sommaren gifte sig Björn Wolpher, och han har just kommit hem från en resa med sin fru, som nästan tog dem jorden runt. Resan avslutades i hans barndoms-trakter i Örebro där han nu jobbar på ett boende för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF, och psykiska sjukdomar. Han läser också upp sina betyg för att kunna utbilda sig till ambulansförare.

Och idag, nästan 20 år efter mordet, så börjar skammen släppa en aning. Men han har bestämt sig för att aldrig mer följa sin historia.

– Jag har aldrig pratat öppet om det här, på det här sättet, förut. Jag har bara pratat om det i nya nära relationer. Att vara bror till honom är som att ha en könssjukdom. Man måste berätta det för alla man kommer nära.

Björn Wolpher tycker att det är viktigt att berätta, även om det känns jobbigt.

– Ibland känns det som att nazisterna dödade min bror. Tony skulle kunna ha

varit en sådan fin person, så som han var mot oss syskon. Men det var aldrig någon som trodde på honom. Varje gång han sökte stöd och gemenskap hos samhället så blev han nekad. Gemenskapen han sökte fann han istället hos nazister.

– Men jag är också arg för att jag får betala för vad han har gjort. Jag är arg för all nazism överallt för jag vet vad konsekvenserna blir. Hur den kan slita sönder en familj. Hur den dödar. Men jag tänker inte skämmas längre. Jag fattar nu att jag inte behöver stå till svars för hans handlingar. Jag vill också berätta för att visa att det går att få ett bra vuxenliv trots att man haft en trasig barndom. ✖

POLISMORDEN I MALEXANDER

- ▶ **Under 1990-talet** utförde Tony Olsson (som idag bytt namn) Andreas Axelsson och Jackie Arklöv en serie rån för att finansiera en nynazistisk organisation.
- ▶ **Efter ett bankrån** i Kisa 1999 mördade de poliserna Olle Borén och Robert Karlström, som försökte stoppa dem.
- ▶ **Männen dömdes** till livstids fängelse. 2001 erkände Jackie Arklöv att det var han som sköt polismännen. Förundersökningen återupptogs dock inte.
- ▶ **2019 har de** suttit i fängelse i 20 år.

drack han mer och mer, även om han klarade av att jobba och utåt sett ha ett "vanligt" liv.

– Jag har alltid mått dåligt. Alkohol och droger var ett dåligt sätt att hantera det. Jag har alltid levt med bilden att inget jag gör är bra nog. Jag har alltid haft låg självkänsla.

Idag är Björn 33 och har slutat med alkohol och andra droger. Han är numera stolt medlem i IOGT-NTO och stöttar UNF/IOGT-NTO-föreningen Stockholm Straight

Árni Einarsson anser inte att Island skiljer sig från övriga Norden.

Politik bakom isländskt under

Det talas om "det isländska undret", som får Islands unga att dricka minst i Europa. Men Island är inte bättre än andra enligt isländsk expert.

TEXT Eva Ekeröth

Nykterhet Ungdomar är nyktrare än någonsin – särskilt på Island. Det har lett till många studiebesök från andra länder som vill veta hemligheten bakom framgångarna.

– Det viktigaste vi gjort är att slåss för att få behålla alkoholmonopolet. Vi använder alkoholpolitik och opinionsbildning. Och så har vi aktiverat lokalsamhället – precis som forskningen säger att man ska göra, säger Árni Einarsson, chef för Information Center on Alcohol and Drug Prevention på Island.

Det sättet att arbeta anser han inte är speciellt isländskt.

– Det är mer en nordisk modell. Vi har en bra situation, men inte så mycket bättre än ni. Dessutom hade vi ett bättre utgångsläge, säger han.

Árni Einarsson pekar på några faktorer som han anser vara viktiga:

”Vi har en bra situation, men inte så mycket bättre än ni. Dessutom hade vi ett bättre utgångsläge.”

Árni Einarsson

– För att alkoholpolitiken ska fungera krävs en konsistens mellan politiken och attityderna hos allmänheten. Det är viktigt att Vínbúðin, vårt monopol, har allmänhetens stöd.

20-årsgränsen för att köpa alkohol anser 70–80 procent av befolkningen är bra, och en majoritet vill att promillegränsen för att köra bil sänks.

– Till och med alkoholskatterna är folk nöjda med, säger Árni Einarsson.

Smolket i glädjebägaren är politikerna som med jämna mellanrum försöker avskaffa alkoholmonopolet.

Något som skiljer Island från övriga Norden är att unga har utgångsförbud kvällstid. På sommaren får unga mellan 13 och 16 år inte vara ute efter midnatt. På vintern ska de vara hemma klockan 22.

– Det är en stor hjälp för föräldrar att ha lagen att hänvisa till, men de här reglerna fanns tidigare så de är inte orsaken till den minskade alkoholanvändningen.

Sedan 1995 genomförs i de flesta europeiska länder vart fjärde år en gemensam drogvaneundersökning bland skolelever, The European School Survey Project on Alcohol and other Drugs, ESPAD.

– Den är viktig för att samla data och kunskap. Undersökningen ger också möjlighet att visa utvecklingen och göra jämförelser, säger Árni Einarsson.

Resultaten visar att andelen 15–16-åringar som någon gång i livet druckit alkohol har minskat i de flesta länder. Island ligger lägst; endast 35 procent har någon gång smakat alkohol. När den första undersökningen gjordes, 1995, var andelen 79 procent. Motsvarande siffror för Sverige är 65 respektive 89 procent. Så kanske är Árni Einarsson blygsam i överkant när han säger att Island inte är bättre än andra.

✚ Läs mer om Islands alkoholpolitik på accentmagasin.se/tag/Island

I korthet

Drogvapor bland Nordens unga

Andel skolelever som någon gång använt alkohol 2015:

92 %
Danmark (96 %)

74 %
Finland (89 %)

65 %
Sverige (89 %)

57 %
Norge (67 %)

35 %
Island (79 %)

Motsvarande siffra för 1995 inom parentes.
Källa: Espad.org

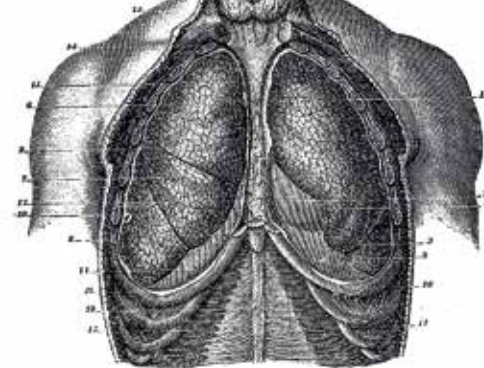

Foto: iStockphoto

Alkohol ökar risken för lunginflammation

Sjukdomsrisk Det är sedan länge känt att alkoholkonsumtion ligger bakom en rad olika sjukdomstillstånd och dödsfall. Nu kan även lunginflammation, en av de vanligaste orsakerna till sjukdom och död, läggas till listan. Det framgår av en studie som publicerats i British Medical Journal. Sambandet är starkt. Ju mer personerna i studien druckit, desto större risk för lunginflammation.

Eva Ekeröth

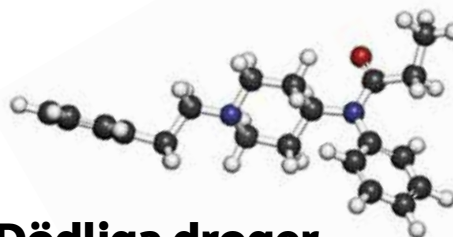

Foto: iStockphoto

Dödliga droger svårare att få tag på

Fentanyl Sedan två bröder från Stockholm dömts till fängelse för att ha sålt fentanylanaloger verkar drogerna ha försvunnit från internet. Bröderna hävdade att kemikalierna inte var till för konsumtion, men Södertörns tingsrätt var av en annan åsikt. Att drogerna nu är svårare att få tag på har lett till att antalet fentanylrelaterade dödsfall sjunkit kraftigt under första halvåret av 2018.

Jens Wingren

”Vi hade hoppats se en annan trend i denna enkät, men tyvärr pekar resultatet i helt fel riktning.”

MHF:s vd Göran Sydhage om att 15 procent av bilförarna i MHF:s undersökning kan tänka sig köra bil tidigt dagen efter de druckit alkohol. 2017 var det 10 procent.

Alla dricker mindre alkohol

Äldre dricker mer än tidigare. Unga vuxna dricker mest, men generationerna närmar sig varandra.

Alkoholvanor Det talas mycket om att unga dricker mindre medan äldre dricker mer än tidigare. Det är visserligen sant om man jämför de äldre med deras föregångare, men jämför man med hur de själva drack för tio år sedan så har alla minskat sin konsumtion – även de äldre.

– Det är så lätt att få bilden att människor börjar dricka mer när de går i pension, men det stämmer faktiskt inte, säger Björn Trolldal, utredare på Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, vid ett seminarium anordnat av Alkoholpolitiskt forum.

Unga vuxna dricker fortfarande mest, men det har skett en förskjutning. För tio år sedan drack 19–20-åringarna mest, medan det nu är 21–22 åringarna som dricker mest.

– Vårt dryckesmönster börjar likna övriga Europas allt mer, säger Björn Trolldal.

Svenskarnas totala alkoholkonsumtion har ökat med 12 procent sedan 1996, året efter EU-inträdet. Som högst var konsumtionen 2004 då svenskarna drack 10,6 liter alkohol per person över 15 år. Sedan dess har det skett en stadig minskning och 2017 var konsumtionen 9,0 liter.

Män dricker mer än kvinnor, men männen har minskat sin konsumtion betydligt mer än kvinnorna, som knappt har minskat alls. Svensken dricker lika ofta som tidigare, men mindre mängder. En konsekvens av det är att antalet berusningstillfällen minskat.

– Det blir ett antal miljoner färre berusningstillfällen på ett år. Det borde ju märkas i samhället, säger Ulf Guttormsson, avdelningschef på CAN, och ansvarig för den rapport som uppgifterna är hämtade från.

Och märks gör det. Våldet mellan obekanta utomhus har minskat med över 30 procent de senaste tio åren.

– Vi ser verkligen vinsten med att alkoholkonsumtionen minskar. Det är ett samband som många inte velat se, men som blir väldigt tydligt här, säger Björn Trolldal.

Eva Ekeröth

➔ Läs mer om förändrade alkoholvanor på accentmagasin.se/tag/alkoholvanor

Foto: iStockphoto

Ungas kognitiva förmåga skadas

Cannabis En kanadensisk studie, som följde 3 800 tonåringar under fyra år, pekar mot att cannabisanvändning i unga år kan påverka den kognitiva utvecklingen. Studien kunde också visa att cannabisbruk verkar leda till nedsatt impuls kontroll, vilket också är en faktor som kan leda till andra riskbeteenden kring droger enligt forskarna.

Jens Wingren

29%

England Färsk forskning visar att allt fler engelsmän mellan 14 och 16 år avstår från alkohol. Nästan var tredje ungdom anser sig vara nykterist, "non-drinker". Forskarna vid University College London tror att normerna kring alkohol håller på att förändras bland unga, och att det har blivit mer vanligt att inte dricka alls rapporterar The Guardian.

Jens Wingren

Foto: iStockphoto

Ökad risk för prostatacancer

Alkohol Män som druckit minst sju glas alkohol i veckan löper mer än tre gånger så stor risk att drabbas av allvarlig prostatacancer, jämfört med män som inte druckit alls. Det visar en ny amerikansk studie. Resultaten är publicerade i tidskriften Cancer Prevention Research.

Eva Ekeröth

”Forskningen är för mig
ett medel att påverka
verksamheten.”

Forskaren Sven Andréasson

Du är en ovanlig forskare som också arbetat med såväl behandling som primärprevention, tidig upptäckt och politik. Hur kommer det sig?

– Alla delarna är intressanta och viktiga. När det har funnits en möjlighet att göra något spännande så har jag hoppat på.

Vad har varit roligast?

– Allt har varit roligt, men kanske särskilt krogstatsningen, med ansvarsfull alkoholservering som vi gjorde på STAD. Detta eftersom vi kunde visa så tydliga resultat som uppmärksammades både i Sverige och internationellt. Riddargatan har också varit en rolig satsning. Där handlar det om att få människor att söka hjälp i tid, innan de helt tappar kontroll över alkoholen. Vi har haft medvind i arbetet; professionen är positiv och patienterna strömmar till, vilket verkligen inte var någon självklarhet när vi startade.

Vad är din drivkraft?

– Forskningen är för mig ett medel att påverka verksamheten. Jag skiljer mig från renodlade akademiker och föredrar praktikorienterad klinisk forskning där resultaten leder till förbättrade verksamheter. Alkoholpolitiskt är drivkraften att kunna påverka till det bättre; mindre ohälsa och färre skador.

Text: Eva Ekeröth

Foto: Anna Simonsson

Professor i socialmedicin vid Karolinska Institutet och ansvarig för alkoholmot-tagningen Riddargatan 1 i Stockholm. Tilldelades Systembolagets kunskapspris 2018 och CAN:s drogforskningspris 2016. Ordförande i Alkoholpolitiskt forum.

INNEHÅLL: **22** "Nu har vi varandra" **26** Osäkerhet i distrikten
28 Distriktenkät i siffror **29** "Förändring krävs"

Ett år med #nykterfrizon

Årsdagen för IOGT-NTO-rörelsens eget metoo-upprop #nykterfrizon närmar sig. Accent tar tempen på var rörelsen befinner sig idag, vad som hänt under året som gått, och vad som väntar.

TEXT Eva Ekeröth, Jens Wingren och Nathalie C. Andersson

ILLUSTRATION Nathalie Ruejas Jonson

”Nu har vi varandra”

Accent har intervjuat kvinnor ur tre generationer i IOGT-NTO för att höra hur de ser på året som gått – och på framtiden.

TEXT Eva Ekeröth ILLUSTRATION Nathalie Ruejas Jonson

ovisa Bengtsson, 28 år, är medlem IOGT-NTO Sjumilakliv i Uppsala. Hon gick med i Ungdomens nykterhetsförbund, UNF, när hon var 13.

Foto: Mai Stenstam

– De som säger att #metoo och #nykterfrizon har förändrat samhället har både rätt och fel. I rörelsen har en del satts i svallning, men jag kan ändå inte säga att det har blivit någon jätteskillnad, även om några fått lämna sina uppdrag, säger hon.

En stor skillnad upplever hon dock.

– Att vi nu har varandra inom #nykterfrizon. Det är väl det bästa som hänt, att man inte är ensam. Det är en sådan enorm solidaritetsrörelse. Alla har varit med om något, om inte själv så har man någon kompis som varit utsatt och kan känna igen sig i berättelserna.

Lovisa Bengtsson tycker att det är en utmaning att utsatta kvinnor riskerar att möta sina förövare i olika rörelsesammanhang.

– När en förövare dyker upp blir det inte bara ignorans och kränkning av den drabbade, utan av alla som någon gång drabbats. Solidariteten är stor, men det leder också till att det som går ut över en, går ut över alla.

Hon tror ändå att det skett en permanent förändring.

– Jag tror att fler beteenden kan

”Det är inte alla dagar jag känner att alla backar upp det här. Inte heller att allt som skulle kunna göras verkligen är gjort.”

Lovisa Bengtsson, 28 år

komma att ifrågasättas. Vi var några som ordnade ett event för unga IOGT-NTO-medlemmar i våras: ”Framtiden tillhör oss”. Där fick de här frågorna en framträdande roll. Facebook-grupper har startat, Accent har skrivit om saken, det har ordnats killmiddagar och frågan har varit uppe på olika samlingar.

Hon påpekar att saker går inte att göra ogjorda.

– Hämndperspektivet är ointressant. Målet måste istället vara att det inte ska hända igen.

Lovisa Bengtsson anser att det måste till en kulturförändring i rörelsen.

– Min mesta tid i rörelsen har jag tillbringat i UNF och jag tror definitivt att mycket av kulturen sätts redan där. Men den göds av den tillåtande kultur och maktkultur som finns i IOGT-NTO, och den faller ännu sämre ut bland yngre.

Är du optimistisk eller pessimistisk inför framtiden?

– Jag måste vara optimist eftersom jag lagt ner så mycket tid på rörelsen. Men jag brottas mycket med hur mitt

► engagemang ska se ut i fortsättningen. Hur mycket tid ska jag lägga i otrygga miljöer och situationer?

Att inse omfattningen var svårast med #nykterfrizon.

– Det är inte alla dagar jag känner att alla backar upp det här, inte heller att allt som skulle kunna göras verkligen är gjort. Många har ringt mig med gråten i halsen och undrat varför inte rörelsen gör mer, säger hon.

Lovisa Bengtsson tror inte på någon snabb förändring, och är inte helt säker på att hon vill stanna i rörelsen.

– Det är svårt att veta om jag ska orka jobba vidare och vara kvar i rörelsen. Om mina vänner säger att de inte vill vara kvar undrar jag varför jag ska vara det? Jag måste bemöta sådant här på jobbet varje dag, så jag kanske inte vill möta det på fritiden också.

Foto: Privat

”Jag känner mig tryggare, både vad gäller att upptäcka saker och att våga reagera.”

Anette Prim, 53 år

Anette Prim, 53 år, har varit medlem i rörelsen sedan tonåren och är medlem i IOGT-NTO-föreningen Dacke i Växjö.

– Jag har själv inte varit utsatt, så när jag blev med i #nykterfrizon blev jag väldigt förvånad, arg och ledsen över det som skett i vår rörelse. Jag grät när jag läste berättelserna som kom upp, berättar hon.

Även om hon inte sett så många tecken på förändring tycker hon sig märka en ökad medvetenhet.

– Frågan var uppe på distriktsårsmötet och det togs en ambitiös handlingsplan, även om jag inte vet vad som hänt med den sedan dess. Man ser också att förbundsledningen tar det här på allvar. De pratar om frågan och pratar med personer. Det gör mig glad och stolt att min folkrörelse agerar, säger hon.

För henne personligen anser Anette Prim att debatten kring #nykterfrizon har givit henne kunskap och verktyg.

– Jag känner mig tryggare, både vad gäller att upptäcka saker och att våga reagera. Jag har fått verktyg som jag kan använda mig av. Jag kanske är för optimistisk, men jag tror inte att det här är en dagslända.

Margareta Svensson, 77 år, är sedan 1972 medlem i IOGT-NTO-föreningen 201:an i Växjö.

– Det var inte alltid så roligt att vara kvinna i rörelsen på 70- och 80-talet. Hade det varit idag hade jag nog anmält flera män. Idag tror jag inte de hade vågat vara så närgångna. Då sa jag inget, utan drog mig mer undan. Idag hade jag inte varit tyst, säger hon.

Hon säger att hon tyckte om att vara med och bestämma och en period satt hon i förbundsstyrelsen.

– Men när jag skulle åka på något uppdrag fick jag alltid minst en man med mig, medan männen fick åka ensamma. De tyckte att de tog hand om mig, säger hon.

Hon hoppas att det är annorlunda idag.

– Jag hoppas att det har ändrats. På den tiden hade man inte så mycket att komma med som kvinna. Det fanns inte ens en tanke på att förbundsstyrelsens ordförande skulle kunna vara en kvinna.

På många vis anser Margareta Svensson att det var en gränslös tid.

– Det var många inom rörelsen som vänsterprasslade. På kurser var det ganska så förekommande. Som ung kvinna kunde det vara smickrande att bli upp-

vaktad av äldre män med makt. Många var imponerade av de höga herrarna. Jag tycker att de yngre männen verkar mer reko.

För egen del anser hon att det är lättare att vara kvinna idag.

– Men det beror kanske på att jag är äldre. I dag har jag större problem med åldersdiskriminering. Alldeles nyligen fick jag höra att jag borde hålla tyst

eftersom jag är så gammal. Jag tycker inte att de äldre männen råkar ut för det på samma sätt.

Även om medvetenheten är större idag är det vissa saker som är svårt att ändra.

– Det är fortfarande vi kvinnor som förväntas koka kaffe och fixa kaffebröd, säger hon. ☺

Foto: Estvalls foto

”Hade det varit idag hade jag nog anmält flera män. Idag hade jag inte varit tyst.”

Margareta Svensson, 77 år

Osäkerhet i distrikten

Majoriteten av IOGT-NTO:s 23 distriktsstyrelser säger att frågor kring #nykterfrizon är viktiga. Men många är osäkra på hur de ska agera.

TEXT Jens Wingren ILLUSTRATION Nathalie Ruejas Jonson

Accent har under hösten genomfört en enkät bland organisationens 23 distrikt för att ta reda på hur distrikten valt att arbeta vidare med #nykterfrizon. Svaren visar att 21 distrikt tagit upp #nykterfrizon vid det senaste årsmötet, att de diskuterat #nykterfrizon eller visat den film som facebooknätverket satt samman. Tre distrikt uppger att frågan också diskuterats specifikt inom styrelsen.

Många uppger också att de är osäkra på sin roll, och hur de ska agera om en medlem uppger att hen utsatts för sexuella trakasserier eller övergrepp. De hänvisar därför helst den som utsatts till biträdande generalsekreterare Andrea Lavesson, som arbetar centralt med frågan. 12 distrikt uppger att de gärna hade velat ha mer utbildning på området. Sedan ett år tillbaka erbjuder Tollare folkhögskola en sådan utbildning. Men enligt kursledaren Sofia Zackrisson har den bara genomförts en gång på grund av bristande efterfrågan.

Ett intresse för att gå vidare med frågan lokalt finns ändå på flera håll. Stockholm och Skaraborgs distriktsstyrelser har till exempel startat studiecirklar. I Jämtland har distriktet, förutom

Peter Nääs

att lyfta #nykterfrizon vid distriktsårsmötet, arrangerats ett så kallat "Mat och prat", där också härskartekniker tagits upp till diskussion.

– Vi har inte fått fram att det hänt något i distriktet av fysisk sexuell karaktär, däremot en massa härskartekniker, många unga kvinnor har berättat att de har fått mycket skit, säger Peter Nääs:

– Jag upplever för egen del att jag har fått ett bättre bemötande, att det ställs mindre krav på mig, och att det jag säger tas på större allvar för att jag är man.

Få distrikt uppger att de fått kännedom om händelser lokalt som de behövt

hantera. Viveca Aldebert, ordförande i Kalmar, säger att hon fått handskas med en del otrevliga mejl och telefonsamtal för egen del, speciellt när hon var ny som ordförande för tre år sedan.

Viveca Aldebert

säger hon.

De flesta problemen har kunnat lösas genom samtal.

– Det senaste året har jag upplevt att det varit bättre, så kanske har #nykterfrizon haft någon effekt, säger Viveca Aldebert.

Andrea Lavesson, som hanterar individärenden gällande #nykterfrizon inom IOGT-NTO på central nivå, har i höst fått tre nya ärenden på sitt bord. ►

Detta har hänt i IOGT-NTO-rörelsen

► **IOGT-NTO:** En ledamot i förbundsstyrelsen avgick i november 2017 till följd av #nykterfrizon. En distriktsordförande valde att inte ställa upp för omval av samma anledning. Båda bad om ursäkt i rörelsens facebookgrupper.

► **Junis** IOGT-NTO:s juniorförbund: Under det senaste året har flera ledare stängts av varav en på grund av sexuella ofredanden. Generalsekreterare Linda Tjälldén menar dock att fallen hade uppdagats även utan #nykterfrizon.

► **UNF** Ungdomens nykterhetsförbund: Två medlemmar uteslöts under hösten 2018 efter vittnesmål. En handfull andra ärenden har också hanterats genom samtal. Det handlar ofta om beteenden där osäkra tonåringar går över gränsen, säger förbundsordförande Isabelle Benfalk.

► **NSF** Nykterhetsrörelsens scoutförbund: Inga ärenden har rapporterats. NSF använder sig av modellen Trygga möten för att förebygga.

➕ Läs all vår rapportering om #nykterfrizon på accentmagasin.se/tag/nykterfrizon

- – I de här fallen handlar det om incidenter där personer har träffats genom rörelsen, men själva incidenterna har inte inträffat i samband med våra arrangemang eller i våra lokaler, säger hon.

Andrea Lavesson

Ärendena tas dock på stort allvar, även om de inte rör personer som är anställda eller har en förtroendeställning i organisationen. I de aktuella fallen är de utpekade IOGT-NTO medlemmar och de utsatta medlemmar

i Ungdomens nykterhetsförbund, UNF.

– Det finns en maktförskjutning där i och med åldern. Men vi har haft tre bra samtal där vi kommit överens om vad som hänt, och att de här personerna inte ska delta i UNF:s arrangemang, eller vistas samtidigt i lokaler där UNF har arrangemang, säger Andrea Lavesson.

Hon tycker att distrikten har en självklar roll att spela i arbetet med #nykterfrizon.

– Distrikten har ett jättestort ansvar. Om det händer något så är det viktigt att kunna prata med någon man har förtroende för i sin närhet, säger Andrea Lavesson.

Men i distrikten finns en osäkerhet. Vissa nämner erfarenhetsutbyten, exempelvis att få se hur andra distrikt utformar sin policy.

– När det här kom upp förra året minns jag att jag tänkte: "Hur gör jag om någon kommer och säger att de blivit utsatta

"När saker sker så är det ju för sent att börja göra planer. Det bästa är ju om man kan förebygga."

Eva-Britt Svensson

för sexuella övergrepp hos oss?" Där är vi alla ute på hal is, för det är ju svåra saker som vi skulle behöva stöd i, säger Viveca Aldebert, ordförande i Kalmar.

En distriktsordförande som gick i samma tankar redan innan #nykterfrizon är Eva-Britt Svensson i Kronoberg.

– När saker sker så är det ju för sent att börja göra planer.

Eva-Britt Svensson

Det bästa är ju om man kan förebygga och direkt vet hur man ska agera när något händer, säger hon.

Hon tog därför på sig att utforma en policy kring sexuella trakasserier och övergrepp för distriktet. Det var medan policyn befann sig på remiss i föreningarna som #nykterfrizon kom upp till ytan.

I policyn beskrivs hur den som anser sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling ska bemötas, och var man kan vända sig inom organisationen.

– Det är viktigt att lyssna uppriktigt

på den som känner sig utsatt. Även om det är något som någon annan inte skulle tycka var något att bråka om så har alla rätt till sin egen känsla, säger Eva-Britt Svensson.

Hon delar gärna med sig av sin policy.

– Det är ju ingen mening med att uppfinna hjulet på nytt. Ska man sätta sig och skriva en policy på egen hand kanske det känns som för mycket jobb och så blir det inte gjort, säger hon.

Som många andra i distrikten är Eva-Britt Svensson rädd att #nykterfrizon ska falla i glömska.

– Så mycket av det vi gör inom folk-rörelserna handlar ju just om att förebygga, säger hon.

Andrea Lavesson menar att arbetet med sexuella trakasserier måste fortsätta.

– Det här är något vi kommer få göra ständigt, eftersom det mellan människor alltid uppstår missförstånd eller att man behandlar varandra dåligt. Då är det väl bra att vi fått sätta tänderna i de här frågorna ordentligt en period nu. Det har lärt oss väldigt mycket, säger hon. ☺

Enkäten i siffror

21

... av 23 distrikt diskuterade #nykterfrizon på sitt senaste distriktsårsmöte.

3

... av 23 distriktsstyrelser uppger att de även diskuterat #nykterfrizon inom styrelsen.

12

... av 23 distrikt uppger att de gärna hade velat ha mer utbildning, erfarenhetsutbyte eller stöd på området från förbundet.

0

Inget distrikt uppger att de behövt handskas med situationer där utpekade och utsatta finns i samma förening.

”Varaktig förändring krävs”

IOGT-NTO:s förbundsstyrelse tycker att medvetenheten kring organisationskulturen har ökat – men att arbetet måste fortsätta i vardagen.

Vi har som mål att förändra ton och medvetenhet, och det sätts ju genom goda exempel. Genom att beslutsfattarna i organisationen har det aktuellt och för ögonen hela tiden, och tänker på att det är viktigt. I alla sammanhang. Det arbetet måste genomsyra rubb och stubb. Det vore fel att besluta att ”nu ska vi ha en kampanj i vecka 48” eller något sådant. För det handlar inte om det. Det här är inte något som förändras med bara ett beslut, utan det förändras

genom att ständigt uppmärksammas och ständigt arbetas med, säger Erik Winnfors-Wannberg, ledamot i IOGT-NTO:s förbundsstyrelse.

Det senaste året har #nykterfrizon diskuterats på alla nivåer inom iogt-nto.

– Jag tycker att vi har blivit bättre på att tackla den här typen av problem. Vi har en högre medvetenhet på alla möjliga platser i organisationen. Men det duger inte att göra ambulansuttryckningar hela tiden. Det måste till en varaktig förändring, säger han.

Och den varaktiga förändringen byggs i vardagen, på alla nivåer, enligt Erik Winnfors-Wannberg.

– Nu gäller det att vi tillsammans skapar en bra organisationskultur där ingen ska behöva känna sig trakasserad. Det måste komma från alla håll i organisationen, både från enskilda medlemmar och från styrelsemedlemmar på alla nivåer.

För förbundsstyrelsen är frågan viktig, och har diskuterats flera gånger under året. Erik Winnfors-Wannberg hänvisar till IOGT-NTO:s strategi, som slår fast att organisationen ska präglas av öppenhet, mångfald och gemenskap.

– Det är en självklarhet att alla medlemmar ska känna sig trygga på våra möten, i den verksamhet vi erbjuder, och på diskussioner i sociala medier. Det är ju naturligtvis helt avgörande att inte minst de unga medlemmar som kommer in i IOGT-NTO känner att finns en kultur där man blir sedd och respekterad för den man är.

Att kulturen inom IOGT-NTO gör att vissa medlemmar funderar på att lämna för att det blir för jobbigt, tycker Erik Winnfors-Wannberg är beklagligt.

– Jag förstår den känslan, och det är jättetråkigt både för de enskilda medlemmarna och för organisationen. Vi har inte råd att tappa engagerade medlemmar på grund av att andra medlemmar betar sig dåligt.

Han poängterar att organisationskulturen speglar en kultur som funnits i samhället sedan slutet av 1800-talet.

– Det finns ingen quick fix. Det kommer att ta tid att förändra, och det är bara för oss att säga: ”vi ser er, vi hör er, och vi är med på tåget.” Vi kan inte bestämma hur alla ska uppföra sig med klubbslag, men förbundsledningen tar frågan på väldigt stort allvar. Vi ser det som prioriterat att det här inte blir en dagslända, utan ett kontinuerligt arbete.

Text och foto: Nathalie C Andersson

Tre miljoner dör av alkohol

Alkohol orsakar 3 miljoner dödsfall i världen varje år. Det visar WHO:s nya rapport. Siffrorna visar dödsfall, på grund av alkohol, per 100 000 invånare i WHO:s regioner. Färgerna illustrerar nivån på ländernas alkoholkonsumtion.

TEXT Eva Ekeröth ILLUSTRATION Spektra

År 2016 drack världens befolkning 6,4 liter ren alkohol per person över 15 år. Allra mest drack européerna. Ändå har alkoholkonsumtionen i Europa minskat, från 12,3 liter år 2005 till 9,8 liter 2016.

I Afrika, Amerika och Östra medelhavsregionen har den varit oförändrad de senaste tio åren. Däremot ökar konsumtionen i Västra Stillahavsregionen och Sydostasien. I åldersgruppen 20–39 år står alkoholen för hela 13,5 procent av dödsfallen i världen. För befolkningen totalt är motsvarande siffra 5,3 procent.

Det visar WHO:s nya rapport *Global status report on alcohol and health 2018*.

38,8

Hela världen

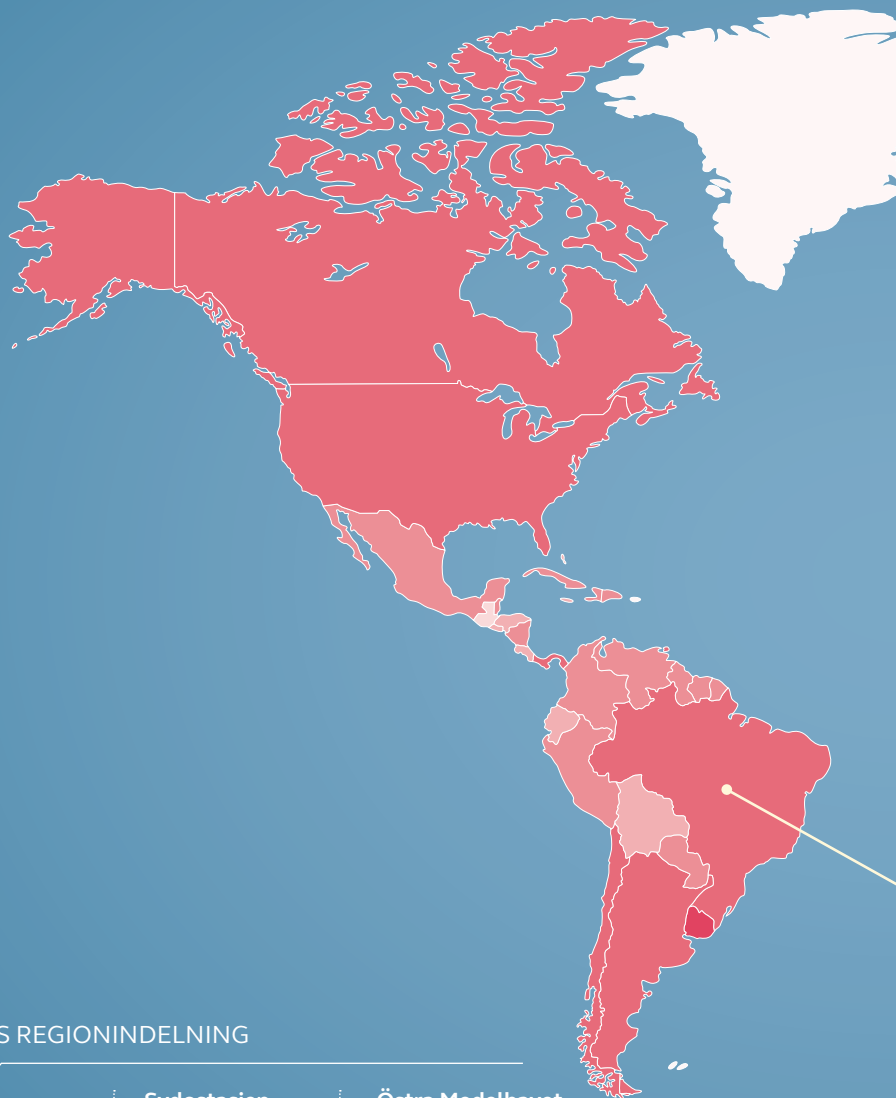
► Icke-smittsamma sjukdomar 22,4

De vanligaste i storleksordning: matsmältningsjukdom (8,3), hjärtsjukdom (7,4), cancer (4,8), alkoholbrukssyndrom (1,9)

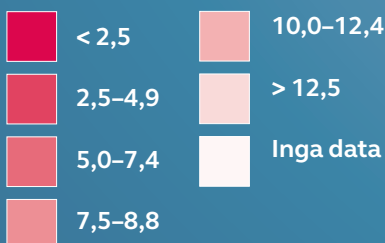
► Smittsamma sjukdomar (som HIV och TBC), havandeskap och förlossning eller näringsmässiga orsaker 5,0

► Skador: 11,4

Olyckor (8,3), Våld (3,1)
(per 100 000 inv)

KONSUMTION I LITER

WHO:S REGIONINDELNING

Afrika

Sydostasien

Östra Medelhavet

Amerika

Europa

Västra Stilla havet

Källa: WHO

7,0

Östra Medelhavet

- **Icke-smittsamma sjukdomar 6,1**
De vanligaste i storleksordning: matsmältningssjukdomar (3,2), hjärt-kärlsjukdom (1,7), cancer (0,6), alkoholbrukssyndrom (0,4)
- **Smittsamma sjukdomar (som HIV och TBC), havandeskap och förlossning eller näringsmässiga orsaker 0,3**
- **Skador 0,6**
Olyckor (0,5), våld (0,1)
(per 100 000 inv)

62,8

Europa

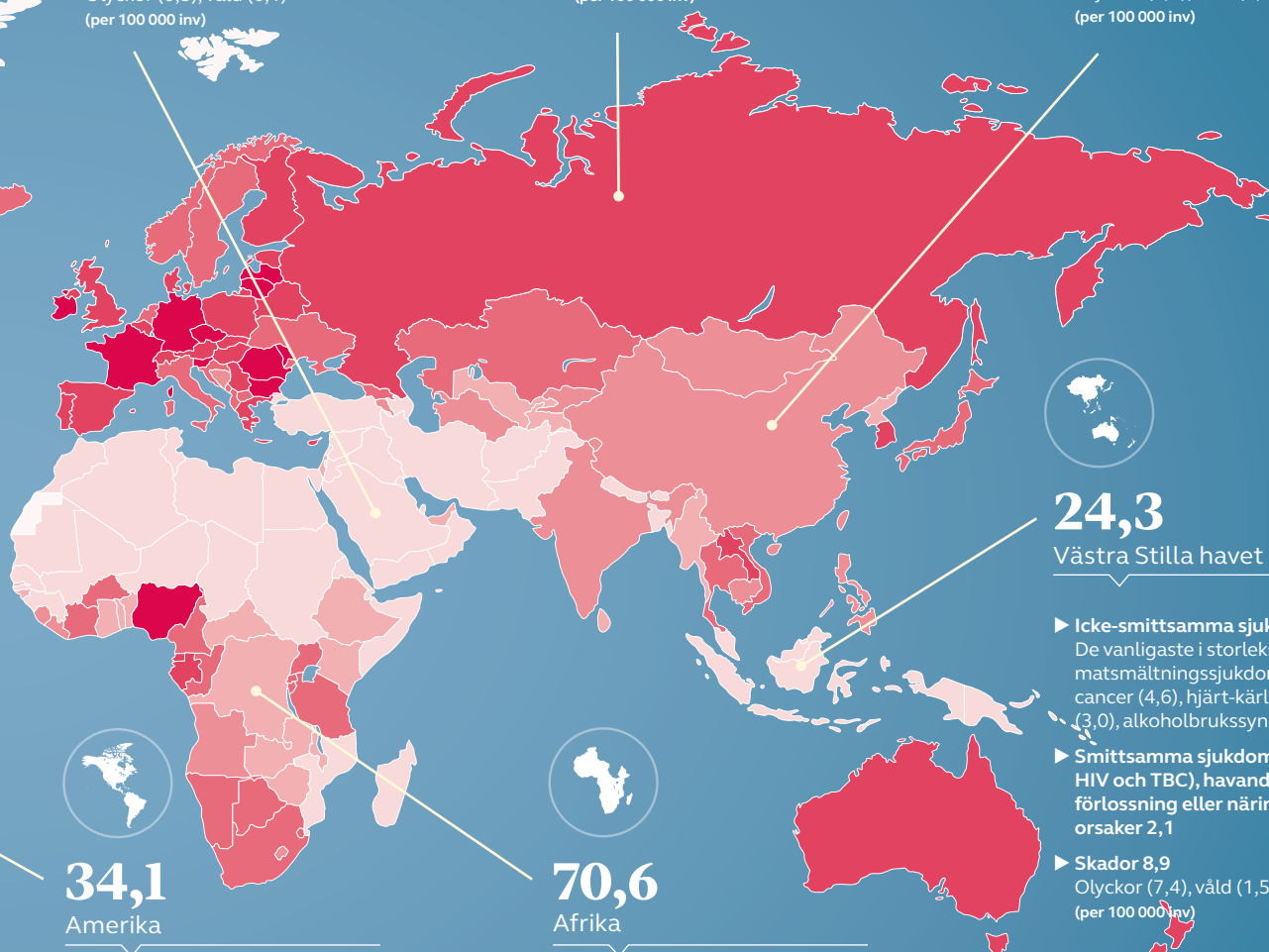
- **Icke-smittsamma sjukdomar 45,5**
De vanligaste i storleksordning: hjärt-kärlsjukdom (22,8), matsmältningssjukdomar (9,2), cancer (8,4), alkoholbrukssyndrom (4,9)
- **Smittsamma sjukdomar (som HIV och TBC), havandeskap och förlossning eller näringsmässiga orsaker 2,7**
- **Skador 14,6**
Olyckor (8,2), våld (6,4)
(per 100 000 inv)

36,8

Sydostasien

- **Icke-smittsamma sjukdomar 17,3**
De vanligaste i storleksordning: matsmältningssjukdom (10,8), cancer (2,6), hjärt-kärlsjukdom (2,5), alkoholbrukssyndrom (1,3)
- **Smittsamma sjukdomar (som HIV och TBC), havandeskap och förlossning eller näringsmässiga orsaker 8,0**
- **Skador 11,6**
Olyckor (9,3), Våld (2,3)
(per 100 000 inv)

34,1

Amerika

- **Icke-smittsamma sjukdomar 18,3**
De vanligaste i storleksordning: matsmältningssjukdom (8,4), cancer (5,1), alkoholbrukssyndrom (2,9), hjärt-kärlsjukdom (2,1)
- **Smittsamma sjukdomar (som HIV och TBC), havandeskap och förlossning eller näringsmässiga orsaker 1,8**
- **Skador 14,0**
Olyckor (8,2), våld (5,8)
(per 100 000 inv)

70,6

Afrika

- **Icke-smittsamma sjukdomar 28,7**
De vanligaste i storleksordning: matsmältningssjukdom (16,9), hjärt-kärlsjukdom (5,7), cancer (3,7), alkoholbrukssyndrom (2,1)
- **Smittsamma sjukdomar (som HIV och TBC), havandeskap och förlossning eller näringsmässiga orsaker 24,8**
- **Skador 17,1**
Olyckor (13,6), våld (3,6)
(per 100 000 inv)

24,3

Västra Stilla havet

- **Icke-smittsamma sjukdomar 13,4**
De vanligaste i storleksordning: matsmältningssjukdom (5,1), cancer (4,6), hjärt-kärlsjukdom (3,0), alkoholbrukssyndrom (0,8)
- **Smittsamma sjukdomar (som HIV och TBC), havandeskap och förlossning eller näringsmässiga orsaker 2,1**
- **Skador 8,9**
Olyckor (7,4), våld (1,5)
(per 100 000 inv)

Nästan all rekvisita
på bilderna i boken
kommer från familjen
Mans hem. Här är te-
kannen som de brygger
morgonte i.

Kung i baren

Richard Man är mannen bakom Fotografiska museets hyllade alkoholfria bar. Nu har han gett ut boken *Alkoholfritt till maten*.

TEXT Ulrica Ambjörn ILLUSTRATION Simon Bajada

Richard Man är dalmas, uppvuxen i bruksorten Borlänge där föräldrarna drev en klassisk kinakrog. Hans förhållande till mat och dryck är djupt förankrat i asiatisk kultur.

– Det förekom i stort sett ingen alkohol hemma under min uppväxt. Däremot genomsyrades hemmet av den kinesiska mattraditionen, och det valdes noggrant tesort utifrån vilken mat som serverades, säger han.

Från föräldrarnas krog tog sig Richard Man ut i världen via bartenderjobb i Stockholm och vidare till bland annat London, Barcelona och New York. Så småningom återvände han till Sverige och utbildade sig till civilingenjör i kemiteknik på Kungliga tekniska högskolan, KTH.

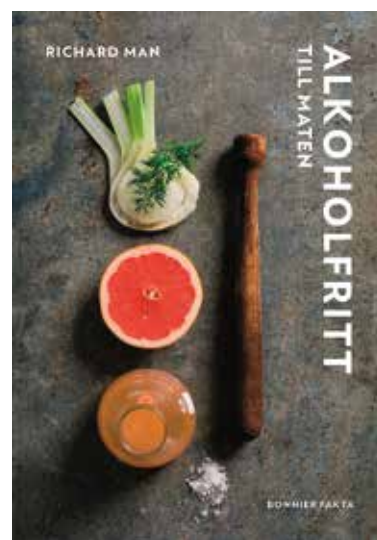
– Inte för att jobba med nanoteknologi, utan för att mat och dryck helt enkelt är kemi. Men det utbildningen framförallt lärde mig var att se saker i ett större perspektiv, och att hantera nya problem, säger han, och tillägger att han gillar handfasta arbetsuppgifter:

– Jag älskar att labba, att blanda saker och se vad det blir. Jag gillar organisera kaos.

► RICHARD MAN

Sommelier med civilingenjörsexamen från KTH, med rötterna i Borlänge och Hong Kong. Egenföretagare som i år kommit ut med boken *Alkoholfritt till maten*, Bonnier fakta.

Första gången Richard Man fick en rejäl tankeställare kring alkoholnormen var när han tillsammans med sin fru Elin skulle äta middag på en av Stockholms finkrogar. Paret väntade då sitt första barn.

– Vi åt en avsmakningsmeny och krogpersonalen lade mycket tid och omsorg på att presentera och servera drycker

som passade till de olika rätterna – till mig. Min fru, som inte drack alkohol, erbjöds mineralvatten. Hon behandlades helt klart annorlunda och fick inte en bra helhetsupplevelse av kvällen.

Den erfarenheten bidrog till att ytterligare öka på Richard Mans intresse för alkoholfritt.

– Jag sätter smaken främst och då blir ►

- det sällan alkohol, många av mina favoriter är alkoholfria, säger han.

När **Fotografiska museet** i Stockholm skulle genomföra sin sedemera bejublade och prisbelönta barsatsning – med fokus på alkoholfria drinkar och hållbar konsumtion – var det Richard Man som kallades in och tog fram konceptet.

”Jag sätter smaken främst och då blir det sällan alkohol.”

– Jag gjorde allt från att rita hur baren skulle se ut, till att ta fram dryckesmenyn, rekrytera bartenders och skapa drinkarna, säger han.

Idag jobbar han som marknadsförare och driver ett eget företag, och i år kom hans bok *Alkoholfritt till maten* ut på Bonnier fakta.

”Jag älskar min bransch, men alkoholen i sig har aldrig varit mitt kall. Det är upplevelsen jag kan skapa och leverera till gästen som lockar mig”, skriver han i bokens förord.

– Jag ville göra en bok med ”låg tröskel”, som är lätt att förstå och inkludera, en bok för vanliga människor, inte bara en bok för bartenders.

Boken har ett index där recepten är listade utifrån vilken slags maträtt läsaren tänkt laga; bland annat finns där kategorierna lätt och fräscht, komplexa rätter, grillat, mustigt och smakrikt, och desserter. I bokens inledning finns också en genomgång av de förberedelser som behövs för att resultatet ska bli lyckat. Och förstås ett eget kapitel om att brygga te.

Richard Man berättar att nästan all rekvisita på bilderna i boken kommer från hans eget hem.

– Där finns tekannen vi dricker vårt morgonte ur, den lilla pippileksaken som jag köpte till min dotter när jag var i Japan, och klockan som står exakt på det klockslag och datum vår son föddes. När jag tittar på bilderna är det minnen ur mitt liv jag ser.

Genom livet har Richard Man sportat mycket, han har ägnat sig åt dans, kamp-sport och yoga.

– För mig handlar livet om balans. Jag tror inte på trender och quick fix, utan vill skapa en hälsosam och sund livsstil som håller, säger han.

Richard Man säger att han brinner för att höja statusen för alkoholfritt och att han vill fortsätta att utveckla drycker.

– Just nu håller jag på att utveckla en box med bubbel i samarbete med God dryck. Den ska innehålla en mixer så att bubblen ska kunna blandas till en lyxig nyårsdrink. Och det fina är att överskottet går till goda ändamål. ☺

Autumn Punch
passar till lätt och
fräsch mat, till fet
mat och ostar.

Rhub & honey är god
till råbiff och sushi.

Klockan står på det klock-
slag och datum Richard
Mans son föddes.

RICHARD MANS RECEPT

Rhub & Honey

En frisk och fruktig drink med en liten hetta. Passar till lätt och fräsch mat, till exempel sallad Nicoise, råbiff och sushi.

16 cl rabarbernektar
1 cl ingefärsjuice
1 cl flytande honung
18 cl naturell kombucha
2 myntatoppar till garnering

► Blanda ingredienserna utom kombuchan och rör om tills honungen lösts upp. Håll upp i två highballglas fyllda med kubis. Toppa med kombucha och rör om försiktigt. Garnera med mynta.

Richards
favorit!

Autumn Punsch

En pärlande dryck som ger ett höstligt intryck. Passar till lätt och fräsch mat, fet mat och ostar.

12 cl äppelmust
4 cl fänkålsjuice
4 cl citronjuice
2 cl agavesirap
2 cl koncentrerad päronsaft
1 cl äppelcidervinäger
10 cl sodavatten
Färsk timjan till garnering

► Blanda ingredienserna utom sodavatten i en cocktailshaker eller en burk med lock fylld med kubis. Skaka hårt i åtta sekunder och sila ner i två rocksglas fyllda med kubis. Toppa med sodavatten och rör om försiktigt. Garnera med färsk timjan.

Morning Glory Sigrid

"Syrlig, lite söt, uppfriskande och gärna rosa" – den vanligaste barbeställningen efter "något gott". Den här måltidsdrycken uppfyller de kraven samt tillför lite strävhet. Passar till komplexa rätter och grillat.

28 cl kallbryggt Earl Grey-te (gärna en sort med tydlig smak av bergmott)
4 cl hallonshrub
3 cl citronjuice
1 cl agavesirap
½ tsk apelsinblomvatten (kan uteslutas)

► Blanda ingredienserna i en cocktailshaker eller en burk med lock som rymmer minst 50 cl fylld med kubis. Skaka hårt i åtta sekunder. Sila ned i två vinglas.

Bitter Sweet Spritzer

En aptitretare till småpocket före middagen. Passar till fet mat och ostar.

8 cl Sanbitter
20 cl mousserande rosé, till exempel God dryck no.2, eller Richard Juhlin Non Alcoholic Sparkling Wine Rosé
12 droppar Angostura bitter (kan uteslutas)
2 färska basilikabladd till garnering

► Fördela ingredienserna i två höga glas och rör om försiktigt. Klappa basilikabladen lätt mellan handflatorna och lägg dem i drinken.

IOGT Internationals ordförande Kristina Sperkova talar i FN.

Foto: Pierre Andersson

IOGT-NTO-rörelsen på högnivåmöten i FN

IOGT-NTO-rörelsen har deltagit i FN-möten om icke-smittsamma sjukdomar och tuberkulos.

New York Det tredje högnivåmötet om icke-smittsamma sjukdomar och det första om tuberkulos har hållits i FN. IOGT-NTO-rörelsen och IOGT International var där för att bevaka att inte alkoholens roll glöms bort. Pierre Andersson representerade IOGT-NTO-rörelsen.

– Regeringschefer och ministrar deltog. Från Sverige kom Agneta Karlsson, statssekreterare på Socialdepartementet, och Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlsson, säger han.

Mötet antog en slutdeklaration.

– Alkohol finns med på ett bra sätt, men man kunde ha varit ännu tydligare med att förespråka exempelvis alkoholskatter. De har en förebyggande effekt samtidigt som de skapar resurser. Det är viktigt, inte minst i låg- och medelinkomstländer.

Pierre Andersson tycker att civilsamhället borde fått större utrymme, men

är ändå nöjd med hur han och de andra representanterna, Josefin Bogelid, från Junis, Kristina Sperkova och Maik Dünnbier, från IOGT-international, nådde ut.

– Vi försökte hela tiden påminna om alkoholen som riskfaktor för sjukdomar och vilka motåtgärder som fungerar. Jag tycker att vi når fram och får möjlighet att prata mer än tidigare, säger han.

IOGT International var också medarrangör av ett sidoevenemang; ett seminarium om alkoholens roll Alcohol, NCDs and Sustainable Development. Intresset var stort, 400 anmälda deltagare. Enligt Pierre Andersson nämnde flera deltagare att det är tufft att stå emot industrins påverkan.

– Det visar tydligt att industrin inte ska vara med och förhandla om folkhälsopolitik, säger han.

Eva Ekeröth

Revisorer kritiska

Besparingar När UNF minskade antalet verksamhetsutvecklare gjordes det i strid med tidigare kongressbeslut. Den slutsatsen drar revisorerna. Förbundsordförande Isabelle Benfalk kommenterar att kongressens inte tagit hänsyn till den ekonomiska situation UNF nu befinner sig i.

Jens Wingren

Peter Moilanen slutar som GS

Ledarbyte Efter sju år som generalsekreterare för IOGT-NTO slutar Peter Moilanen.

Foto: Nathalie Andersson

– Peter har gjort en ytterst värdefull insats i arbetet med Expedition 50, inte minst genom att bygga strukturen. Nu behövs någon som bygger ihop kansliet med IOGT-NTO-landet, säger ordförande Johnny Mostacero.

Peter Moilanen konstaterar att det varit sju roliga år och vill tacka medlemmar, medarbetare och andra.

Ulrica Ambjörn

Stängs för allmänheten

CAN:s bibliotek Sedan 1906 har Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, haft ett bibliotek. Vid årsskiftet stängs det. Enligt CAN:s direktör, Håkan Leifman, ska dock medlemsorganisationer, som IOGT-NTO, fortfarande få hjälp av en bibliotekarie.

Eva Ekeröth

”Vissa barn lämnar
aldrig hjärtat.”

Medlemmen Britt-Marie Pettersson

Varför engagerar du dig?

– För att det är viktigt för mig att barn mår bra, är trygga och får stimulans. Det är därför jag stannat kvar i rörelsen och det är också därför jag valt att jobba med barn och unga på skolor. Vissa barn lämnar aldrig hjärtat. Och oftast är det de barn som har det svårast. Jag vet inte varför det är så. Men de stannar liksom där. Ibland träffar jag dem på stan och jag blir alltid lika glad.

Vad tycker du är särskilt bra med Junis?

– Att alla är välkomna här oavsett bakgrund. Och så behöver man inte vara bra på någon särskild sak för att få vara med.

Du har varit engagerad i IOGT-NTO-rörelsen i 52 år. Vilket är ditt första Junisminne?

– Jag minns att jag var kursledare som 15-åring för vuxna i pyssel – småslöjd. Det var spännande, att jag som var så ung fick vägleda vuxna.

Du skryter inte så gärna?

– Nej, sånt gillar jag inte. Man gör det man tycker är kul och blir glad av, det är inte mer med det.

Text och foto: Angelica Ogland

Ålder: 67 år. **Familj:** Fem syskon och deras barn. **Bor:** Öjebyn. **Gör:** Ledare i IOGT-NTO:s juniorförbund, Junis, och pensionär.

Foto: Istockphoto

15 nyktra smultronställen

För den som vill fira semester på ett ställe som är en fredad zon från alkohol och andra droger finns nu internetsidan Nyktra smultronställen.

Hittills finns där 15 tips med länkar till allt från från Aspans kurs- och lägergård i Blekinge i söder, till Storvallen i anrika skidorten Storlien i norr. Tanken är att fler ska läggas till. Initiativtagare är Ingemar Nilsson, föreningen Brofästet.

– Nyktra smultronställen har en lång historia som nu fått sin lansering 41 år efter att idén kläcktes. Tanken nu som då är att de anläggningar som finns ute i IOGT-NTO-landet ligger på mycket natursköna platser med bra lägen till låg kostnad, säger han.

Ingemar Nilsson ser smultronställen som ett utmärkt sätt att sälja in nykterhetsrörelsen till nya potentiella medlemmar.

– Vi kan använda våra nyktra smultronställen i medlemsvärvningen.

Har du något favoritställe?

– Det finns många. Men den senaste jag lagt ut, Odengården i Sälen, är svårslagen både vad det gäller läge och pris, säger Ingemar Nilsson.

Ulrica Ambjörn

➔ **Sök på nyktra smultronställen**

Tipsa om din förening!

Mejla accent@iogt.se och berätta om verksamheten.

”Vi står sällan med värvardisk”

Redan i september hade IOGT-NTO i Sörmland nått årets värvarmål för distriktet.

Medlemsökning Hittills i år har IOGT-NTO Sörmland värvat 180 medlemmar, och ökat medlemsantalet med 125 personer. Målet för i år var just 180 personer, så med tre månader kvar gick distriktet över mållinjen.

– Det är så klart jättekul, säger Ulrika Jansson, tillförordnad teamchef för IOGT-NTO:s team Öst.

Värvningsmålet är baserat på de mål som kongressen i Karlstad 2017 beslutade om. Men Sörmlands värvningsarbete är äldre än så.

– I fyra-fem år har vi jobbat medvetet med integrationsverksamhet i invandrargrupper. Framgångsnyckeln är långsiktighet – att inte bara få in dem som medlemmar, utan få in dem i organisationen på riktigt, så att de är med på distriktsarrangemang och får förtroendeuppdrag, säger Ulrika Jansson.

Värvning och utveckling av verksamheten har blivit i princip samma sak i IOGT-NTO Sörmland.

– Vi står väldigt sällan med en värvardisk och godtemplardricka. Även om det

är ett bra komplement, så är det inte så vi värvar bäst, säger Ulrika Jansson.

I år har distriktet startat tio föreningar. Distriktet kontaktar fristående föreningar och grupper av människor och frågar om de vill vara en del av IOGT-NTO. Det kan till exempel vara kulturföreningar för människor med invandrarbakgrund.

– Varje förening måste ju få föreningsutbildning och informationsträffar, men det är absolut värt jobbet, för det funkar. De nya medlemmarna fortsätter vara medlemmar och är i hög utsträckning aktiva i sina föreningar. Det är fjärde eller femte året som distriktet faktiskt ökar.

Ulrika Jansson hoppas att fler distrikt, och även övriga rörelsen, ska haka på Sörmlands arbetssätt.

– Det blir en positiv spiral, det spiller över på allt. Även de gamla föreningarna tycker det är kul när det kommer nya idéer. Det blir en positiv känsla i hela distriktet att det kommer in nya personer och att de faktiskt vill vara med på riktigt.

Nathalie C. Andersson

Möte hos föreningen Kvinnornas utvecklingsgrupp i Nyköping.

Foto: Kristina Sahlén

Foto: Jens Wingren

Accentpodden avsnitt 19: Frizonen

”Det känns som att man tog det på allvar på en gång.”

I **backspegeln**. Wilda Kristiansson, administratör för #nykterfrizon upplevde att genvägen från IOGT-NTO var bra när uppropet offentliggjordes i november förra året. Lyssna på avsnitt 19 av Accentpodden, där vi pratade med tre personer som jobbat med att göra IOGT-NTO till en mer jämställd organisation.

Vännplatsen hotas av rivning

Amhults centrum, i Torslanda utanför Göteborg, expanderar och rustas upp. Nästa steg blir att bygga om kvarteret där second hand-butiken Vännplatsen huserar. Inom ett år måste affären, som drivs av IOGT-NTO som ett socialt företag, hitta en annan lokal.

– Många ägare kan inte hyra ut till oss eftersom

vi är en förening. Det kan vara så att vi behöver ombildas till en ekonomisk förening, säger Stefan Ström som drivit Vännplatsen i flera år.

Vännplatsen tar emot personer som arbetslösa, ska göra samhällstjänst eller nyligen har kommit ur missbruk eller fängelsestraff.

De lokaler som Stefan Ström hittat hittills har

antingen varit allt för små eller på tok för stora. Men han upplever att det finns ett intresse för att fortsätta driva affären. En förfrågan på Facebook gav en tydlig bild av att det finns många i området omkring som är intresserade av att butiken ska finnas kvar.

– Vi tänker inte ge oss, säger han.

Jens Wingren

Diplom för långt medlemskap

80 år Sven Sandström, Ulricehamn.

Personnytt

På nya jobb Eva Blomstrand Persson har tillförordnats som generalsekreterare under tiden som rekrytering pågår. Joakim Löfbom har anställts som ny ekonomischef på IOGT-NTO. Alexandra Green Tetschet är ny teamchef för team syd.

Utmärkelser

Nominering Accent har nominerats till Publishingpriset samt till Tidskriftspriset för Årets omgörning. Så här skriver Tidskriftsprisets jury: "Allt är vässat: bildspråk och repro, typografi och struktur. Nu ser man hur bra det journalistiska innehållet är. Nya Accent guidar med lätthet läsaren genom tidvis tunga ämnen. Formen är öppen, tydlig och positiv. Nykterhetsrörelsen har minskat på pekpinarna och trimmat trendkänslan och blivit en folkrörelse på riktigt."

Mer drag i Motdrag

Tidningen Motdrag har kommit ut med sitt första nummer i ny form och med förnyat innehåll. Motdrag ges ut av Ungdomens nykterhetsförbund, UNF. En ny webbsajt är också på gång.

Ulrica Ambjörn

KOMMENTAR

Jens Wingren
Reporter

Inte dags att begrava yxan

Genom #nykterfrizon fick vi ett antal väldigt jobbiga berättelser att handskas med förra hösten. Som jag skrev då är den delen av arbetet nu utförd – av kvinnor och ickebinära som vi bör hålla högt för deras mod att berätta. Nu bör ansvar falla på männen att få till en förändring.

Männen tog ansvar. Med en egen diskussionsgrupp och killmiddagar verkade det lovande. Men innan diskussionen dog ut helt gav den mig känslan att vi fortfarande inte lyckats prata med varandra. Jag upplever att det finns en stark polarisering, i samhället i stort, men som även avspeglar sig i rörelsen.

På ena sidan har vi män som känner att #metoo blev "hysteriskt", en "häxjakt", och som anser att ifall några fel begåtts så är det en fråga för rättsväsendet.

"Det finns en konflikt här och under några veckor förra året var den tydlig."

De ser hur deras traditionella ställning i samhället riskerar att rinna dem ur händerna. På andra sidan har vi främst yngre feminister och queers

som känner att det inte är deras ansvar att hålla god ton och vara pedagogiska mot dem som de ser som sina förtryckare.

Och aldrig ska de två mötas.

Jag vill betona att jag inte vill jämställa de här två grupperna. I mina ögon är det tydligt att kvinnor och icke-binära kämpar ur ett underläge i den här frågan. Det finns en konflikt, och under några veckor förra året var den tydlig. Tyvärr ledde konflikten till en diskussion som var alldeles för inriktad på att hitta syndabockar, istället för att rikta blicken inåt och sträva efter att bli bättre på att bemöta våra medmänniskor.

➔ Läs krönikan i sin helhet:

www.accentmagasin.se/bloggar/synliggor-konflikten.

Backspegeln

Ede Skans i Hammerdal: Godtemplargården Ede Skans i jämtländska Hammerdal avbildad av konstnären och tidigare IOGT-medlemmen Birgit Ståhl-Nyberg, litografi 1980.

Ulrica Ambjörn

25492

medlemmar hade IOGT-NTO vid halvårsskiftet. Det är en ökning med 109 sedan 1 januari.

Nathalie C. Andersson

Foto: Nathalie C. Andersson

Trenden kan brytas – nu hoppas UNF växa

Värkning När mer än halva året har gått ser det som att Ungdomens nykterhetsförbund, UNF, bryter trenden med minskande medlemsantal.

– Över sommaren har vi värvat fler än under hela 2017, säger Samuel Somo, UNF:s generalsekreterare.

Halvårssiffrorna visar att organisationen kan gå med plus. Vid årsskiftet hade UNF 3 878 medlemmar. Den sista juni 2018 låg antalet på 5 129 personer – en ökning med 32 procent.

Nathalie C. Andersson

Foto: Ulf Magnusson

Wendelsberg väcker liv i Allan Edwalls arv

En rik familj besöks av en släkting som ämnar flytta in. Men i vilket rum ska hon huseras?

Teater Det är upptakten till konflikten i pjäsen *Välkommen* av Allan Edwall, som nu spelas av tredjeårseleverna på Wendelsbergs teaterlinje.

– Allan Edwall var en väldigt politisk person och det återspeglas verkligen i den här pjäsen. Trots att den är skriven på 1970-talet finns det många paralleller till hur samhället ser ut idag, säger Anna Lehtonen, en av eleverna i pjäsen.

Speldatum

- ▶ 17 januari, *Leva på tvären*, Enköping
- ▶ 18 januari, *Välkommen*, 4:e teatern i Västerås
- ▶ 19 januari, *Välkommen*, Sala teaterförening
- ▶ 24 januari, *Välkommen*, Kvartersteatern Norrköping

De har också satt samman visföreställningen *Leva på tvären* där Allan Edwalls

visor blandas med gestaltande scener som berättar om hans liv och vad han stod för.

– Vi kände alla att vi kunde relatera till Allan Edwall och det var kul att se vad han gjorde när han inte var en karaktär i en Astrid Lindgrenfilm, säger Anna Lehtonen.

I teaterlinjens tredje år ingår att ta ett bredare grepp på arbetet kring teaterverksamhet. Eleverna får själva repetera, marknadsföra och turnera som en friteater. Just nu är eleverna i full färd med att boka in så många föreställningar som möjligt. Turnerandet kommer fortsätta till mars nästa år.

Jens Wingren

➔ Föreställningen bokas på [dugateatern.se](#)

Ny bok

Malström En memoar

Sigrid Rausing, Bonnier

Roman "Man vill inte att media ska få äga berättelsen. Det skulle kanske räcka som skäl för att skriva en bok", skriver Sigrid Rausing. Metodiskt, och samtidigt konstnärligt, beskriver hon brodern Hans och hans fru Evas missbruk, som ledde till Evas död, och som slogs upp stort i media.

Ulrica Ambjörn

Ny film

Colette

Regi: Wash Westmoreland

Drama Sidonie-Gabrielle Colette, en av Frankrikes största författare, gifte sig ung med en förläggare. I hans namn skrev hon romaner som han blev vida berömd för. Han ägnade sig åt att dricka, spela och vara otrogen. Så småningom förälskar sig Colette i en kvinna och skiljer sig, vilket var mycket kontroversiellt vid förra sekelskiftet. Sevärd film om en stark kvinna.

Eva Ekeröth

Foto: SF

PS! Läs Aleksa Lundbergs *Bögtjejen* (Brombergs förlag). En varm och upplysande bok om att födas i fel kön, vara homosexuell, genomgå könskorrigering, vara olycklig och ångra sig, för att så småningom landa i sig själv.

”Den bästa loppisen” är omdömet från flera besökare när IOGT-NTO-föreningen Funbo framtid arrangerar barnloppis för sjätte gången.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Kicki Lundgren

Fynda i Funbo

► Natalie Berensson är först i kön, utrustad med kaffetermos och bok.

◄ Redan en och en halv timme innan loppisen öppnar börjar kunderna köa.

Det är årets första krispiga höstdag och klockan är halv tio på lördagsmorgonen. Trots det kyliga vädret ringlar en lång kö utanför IOGT-NTO-föreningen Funbo framtids lokal utanför Uppsala.

Först i kön står Natalie Berensson utrustad med blå Ikea-kassar.

– Jag har stått här en timme. Ganska snart kom trevliga människor och ställde sig efter mig i kön, så någon bokläsning har det inte blivit, säger hon och klappar på romanen som hon har i jackfickan.

Första gången Natalie Berensson kom hit vände hon när hon såg den långa kön.

– I år är jag beredd, säger hon, och visar termoserna med kaffe som hon har i den andra fickan.

Kläder är det som gäller för hennes del.

– Jag har två barn, två och snart fyra år gamla. Jag hoppas hitta ytterkläder, skor och baskläder.

Hon gillar Funbos loppis.

– Det är nära och så har de ett bra system här, säger hon.

De blå Ikea-kassarna är populära. Många i kön har sådana med sig och förväntar sig uppenbarligen att göra många fynd till sina barn.

Inne i lokalen är det redan några som ►

Har du fyndat?

Daniel Pettersson med sonen Teodor Pettersson:

– Vi har fyndat en vinteroverall. Det är första gången vi är här. Vi fick köa cirka en halvtimme för att komma in.

Åsa Holm:

– Jag har köpt riddare och dinosaurier och lite blandade småleksaker. Min dotter är intresserad av små figurer. Jag har varit här varje gång sedan starten. Jag brukar köpa ganska mycket.

Heidi Andersson med systerdottern Lo Karlsson:

– Bästa fyndet är en Tripp-trapp-stol. Och så har jag köpt ”slit och släng”-kläder, sådana som är bra att ha på förskolan. Jag gillar den här loppisen för att den är så väl organiserad. Det finns mycket att välja på och personalen är supertrevlig. Jag gillar att överskottet går till något bra.

► går runt och botaniserar. De är guld-biljettvinnarna. Tio lyckliga har vunnit möjligheten att ta med en kompis och bli insläppt en timme innan alla andra. Vinnarna lottas ut bland dem som taggat kompisar eller delat evenemanget på sociala medier.

Malena Roug är en av dem. Hon är gravid och väntar barnet i december.

– Jag har gjort massor med fynd

till bebisen. Bäst är en bäsele för 50 kronor. Den kostar över 1 000 kronor ny, säger hon.

Även hon är lyrisk över Funbos loppis – och hon är en rutinerad loppisbesökare.

– Det är mitt stora intresse att springa på barnloppisar. Bebisen i magen är mitt femte barn så det går åt en del kläder, säger hon.

◀ Kläderna är sorterade efter storlek och märkta med pris samt försäljarkod.

► Malena Rougs bästa fynd är en bärsele till det väntade barnet.

”Jag har gjort massor med fynd till bebisen.”

Malena Roug

längst in i den stora salen och upp på scenen som för dagen är fylld med skor och stövlar. De flesta flockas dock vid borden där det ligger högar med kläder, sorterade efter storlek.

Några går en trappa ned, till rummet med leksaker, medan andra letar sig upp till övervåningen där den senaste innovationen, finrummet, finns. Där säljs lite dyrare kläder och prylar, från 150 kronor och uppåt.

Bland borden går Magdalena Lähr, ordförande i föreningen och den som tillsammans med Johan Svens tagit initiativ till loppisen.

– Jag har fem egna barn och saknade en barnloppis här. Vi har ju en lokal så varför inte använda den? Det är kul att det är uppskattat, säger hon.

Så mycket överskott har det dock inte blivit än.

– De som säljer prylar får behålla 80 procent av intäkterna. Om de

ställer upp som funktionärer får de behålla 90 procent. Det överskott vi hittills fått har vi i stort sett använt till att köpa in grejer för att förbättra loppisen, säger hon.

I trädgården står färgglada pottor och plastpulkor på rad, skidor och barnstolar. Vid gungorna intill leker barn medan de väntar på handlande föräldrar. Här kan man också köpa fika och hamburgare.

Vartefter kunderna handlat klart lotsas de ut i trädgården där varorna registreras i terminaler. Förutom priset registreras den sifferkod som visar vilken försäljare varan kommer ifrån. Kunden får en lapp med slutsumman som de sedan går bort till Johan Svens och betalar.

För Carolina Markey blev det 1 065 kronor.

– Bästa köpet var ytterkläder från Polarn och pyret. Det här är den bästa loppisen, säger hon när hon visat Johan Svens att hon swishat betalningen. ►

När hon lämnar loppisen har hon köpt 62 varor för sammanlagt 1 595 kronor. För att hon har passerat den magiska gränsen, 1 000 kronor, får hon en gratis hamburgare.

Klockan tio släpps första gruppen besökare ur kön in. En del fastnar redan i entrén där det hänger ytterkläder till försäljning. Två män stegar målmedvetet

◀ I källaren trängs leksaker, pussel och spel.

▼ På gårdsplanen står färgglada pottor och pulkor på rad.

- Han är glad över allt beröm loppisen får.
- Vi ser över organisationen inför varje gång. Från början hade vi både fik och betalning inne i lokalen. Det flyter mycket bättre när vi har det här ute, säger han.

När loppisen varit öppen en dryg timme är kön fortfarande lång. Sist står Isabelle Kullberg.

– Det var lite mer folk här än jag förväntat

”Vi har ju en lokal så varför inte använda den?”

Magdalena Lähr

mig, men det verkar gå ganska fort. Jag hoppas att jag hittar kläder att fylla på sonens garderob med, säger hon.

Efter att årets loppis avslutats skänktes 26 sopsäckar med osålda kläder (som säljarna inte ville ha tillbaka), fyra med skor, sju flyttkartonger med leksaker, och en hel del babysaker till Uppsala stadsmisson. ✕

Ungas minskade drickande en gåta

Ungas alkoholkonsumtion har sjunkit stadigt i nästan 20 år. Men det är oklart vad som ligger bakom nedgången enligt Jonas Raninen på CAN.

Ungas alkoholkonsumtion är nere på historiskt låga nivåer. Till och med de som dricker mest dricker mindre jämfört med dem som drack mest för 20 år sedan. Och det gäller inte bara Sverige, trenden är internationell.

Det säger forskaren Jonas Raninen, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Han ansvarar för projektet Futura01, som ska följa ungdomar födda 2001 under hela deras livstid. Projektet ska undersöka hur deltagarnas alkoholkonsumtion utvecklas, och hur deras livskvalité påverkas.

Men retfullt nog kan Jonas Raninen ännu inte säga varför ungdomar dricker mindre än tidigare. Däremot avfärdar han vanliga förklaringsmodeller:

1. Allt fler använder cannabis: Men användningen av cannabis har inte ökat så mycket att man kan dra slutsatsen att ungdomar väljer cannabis framför alkohol.

2. Muslimska ungdomar dricker inte: Även om gruppen ökat något är det inte tillräckligt för att förklara nedgången.

3. Hälsotrenden: Ungas Body Mass Index, BMI, har inte förändrats nämnvärt under de senaste 20 åren. Det verkar främst vara vuxna som hakat på hälsotrenden.

4. Ökat dataspelning: Jonas Raninen menar att gruppen dataspelare är för liten för att göra ett så stort avtryck. Hobbyn attraherar än så länge främst killar, och drickandet minskar även bland tjejer.

5. Sociala mediers påverkan: I själva verket är en hög användning av sociala

medier kopplat till en högre alkoholkonsumtion bland unga.

Konsumtionen bland unga har minskat trots Systembolagets öppettider utökats, och alkoholreklamens intåg sedan Sveriges inträde i EU. Trenden är dessutom internationell. Även länder som inte satsat på politiska insatser mot ungas drickande ser en nedåtgående trend.

Jonas Raninen spekulerar nu kring andra faktorer. Kanske har det genom ny teknik, som mobiltelefoner, blivit lättare för föräldrar att hålla koll på sina barn?

– Nu kan man ju installera appar på telefonen så att föräldern kan sitta hemma och se exakt vart deras barn befinner sig, till och med komma åt telefonens högtalare, säger han.

Det kan också ha skett en förändring i själva föräldraskapet. Kanske är dagens föräldrar mer curlande och låter barnen vara barn högre upp i tonåren. Det blir en slags förlängd barndom som också leder till en uppskjuten alkoholdebut, och att dagens 17-åringar dricker som 1990-talets 15-åringar.

Parallellt med att ungas drickande minskat har det också skett en minskning vad gäller rökning, kriminalitet, sexuellt risktagande och risktagande i trafiken. På det hela taget verkar dagens ungdomar mer välanpassade menar Jonas Raninen.

– Något har påverkat ungdomars tillvaro på ett fundamentalt sätt, vilket lett till förbättringar på flera områden, säger han.

Text och foto: Jens Wingren

FUTURA 01

- ▶ Forskningsprojektet ska följa en större grupp personer födda 2001 under hela deras livstid för att se om deras rykthet håller i sig, och vad det i så fall får för inverkan på deras liv och hälsa.
- ▶ Än så länge tyder resultaten på att ungdomar som dricker mindre också mår bättre, både fysiskt och psykiskt. De har även en större tilltro till samhället och sina medmänniskor.

UTBILDNINGAR

Styrelsehelg

Nu kan du som sitter i en styrelse för en ideell förening gå en styrelseutbildning tillsammans med andra föreningsaktiva från olika organisationer. Under utbildningen får du som deltagare kunskaper som du har nytta av i ditt styrelseuppdrag. Vi kommer att utgå från praktiska exempel och du kommer att få ta del av andras erfarenheter och utmanas i ditt uppdrag. Läs mer: www.tollare.org

Bli samtalsledare

Är du intresserad av socialt arbete? Nu erbjuder IOGT-NTO, tillsammans med Wendelsbergs folkhögskola, en distansutbildning för dig som vill arbeta som samtalsledare för självhjälpgrupper med anhöriga och beroende. Läs mer: wendelsberg.se/samtalsledaren-2019

”Folkbildning bärs av idéer om politik, religion, kultur och samhälle.”

Andrea Lavesson, bitr generalsekreterare och folkbildningsentusiast

Foto: Marco Verth / CC BY 2.0

Imponera på gästerna med hemmagjord äppelglögg

Ljuvliga dofter av vanilj, stjärnanis och kanel i äppelmust passar fint till ädelostar och annat gott under första advent.

Värm äppelmusten med kryddorna, blanda ner socker och ta bort kastrullen från plattan och låt svalna. Häll upp i en fin glasflaska och värm vid behov. Lycka till och hoppas det ska smaka!

Recept:

1 liter god äppelmust
1 dl muscovadosocker
2 kanelstänger
1 tsk kardemummakärnor
2 stjärnanis
några bitar pomeransskal
5 hel kryddnejlika
1 vaniljstång

SÖK PENGAR TILL UTVECKLINGSPROJEKT

Du vet väl om att alla föreningar, kretsar och grupper av medlemmar inom IOGT-NTO kan söka medel från IOGT-NTO-förbundet löpande under året? Mer information om hur du ansöker samt vilka kriterier som gäller hittar du på vår hemsida: iogt.se/medlemsidor/projektbidrag

KALENDARIUM

NOVEMBER

12 **Distriktsordförande, videomöte.** Till och med 11 november.

15 **Frågetävlingen Pumpen**
Gör dig redo för årets mest nervkittlande frågetävling.

15 **Styrelsehelg Centrum för ideellt ledarskap.** Tollare folkhögskola. Till och med 25 november.

DECEMBER

6 **Socialt arbete, videomöte**
För medlemmar som jobbar med eller har ett intresse för sociala frågor.

8 **Alkoholpolitik, videomöte**
För att delta behöver du ingå i någon av IOGT-NTO:s drogpolitiska grupper.

Kalendariet finns digitalt på
www.iogt.se/events

VIT JUL-KAMPANJ

21 december 2018 – 6 januari 2019

KAN VEM SOM HELST VÄRVA?

Ja – alla kan värva fler medlemmar till IOGT-NTO. Du som medlem är en viktig ambassadör och ett ansikte utåt. Vilka har du i din närhet och i dina nätverk – en ny potentiell medlem?

Läs mer: iogt.se/medlemssidor/varva

HÅLL KONTAKT

Huvudkontor

Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38,
Stora Essingen

Postadress: Box 12825,
112 97 Stockholm

Faktureringsadress:
Box 12132,
102 24 Stockholm

Leveransadress:
Gammelgårdsvägen 42,
112 64 Stockholm

Telefon: 08-672 60 00

E-post: info@iogt.se

E-post Medlems-
och givarservice:
medlemsservice@iogt.se

Ändra dina kontaktuppgifter

Vill du ändra eller uppdatera dina kontaktuppgifter? Gå in på länken nedan för att komma till formuläret där du snabbt och enkelt kan ändra dina uppgifter i IOGT-NTO:s medlemsregister:
iogt.se/medlemssidor/uppdatera

Följ oss i sociala medier

facebook.com/iogtnto

Twitter: [@iogtnto](https://twitter.com/iogtnto)

Från struktur till kultur

Expedition 50. Låter namnet bekant? Skämt åsido, men om det är något som har upptagit vår organisations fokus de senaste åren så är det denna utvecklingsresa. Vi är nu på god väg att gå från vad vi är till vad vi vill bli. För tillfället upptar frågan om hur våra nya distrikt skall se ut vårt fulla fokus, och det förs samtal distrikten emellan utifrån det förslag till distriktsindelning som presenterats. Fram till kongressen i Örnsköldsvik 2019 så är det strukturfrågorna som ligger högst upp på dagordningen. Parallellt med det förbereder vi nu etapp två i Expedition 50, som på olika sätt berör och involverar alla medlemmar. Etapp två innebär att vi växlar fokus från struktur till kultur. Bland annat handlar det om bemötande, tillit och stolthet. Just bemötandefrågorna är återigen på agendan denna höst då det är ett år sedan #metoo briserade och skapade ett enormt engagemang. Hos oss lyfte #nykterfrizon kvinnor och icke binäras situation i vår folkrörelse, och bidrog till förändring.

Men bemötande handlar inte bara om sexism och sexuella trakasserier, utan också om hur vi behandlar varandra i vår rörelsevardag. Om hur vi välkomnar nya medlemmar och bedriver en inkluderande verksamhet. Att den som är "ny" blir sedd och bekräftad och känner sig

välkommen. Jag har varit med om att komma på föreningsmöten där ingen säger: "Vad roligt att du kunde komma", utan "Vad tråkigt att du inte varit här de senaste träffarna". Den som säger så vill nog egentligen väl, men det blir så fel. Att skuldbelägga främjar inte engagemang. Vad gäller tillit så handlar det mycket om att släppa in andra, i föreningen eller i verksamheter. Att lita på att de kan ta över, eller starta, nya verksamheter. Riktig förändring kommer ofta hand i hand med nya ögon, men då krävs en tillåtande attityd, mandat att få fatta beslut, och mod att pröva något nytt.

Sedan har vi det här med stoltheten – som är så viktig. Frågan om stolthet är inte helt enkel för en anrik organisation som IOGT-NTO, som har så mycket historiskt som vi kan vara stolta över. Men att luta sig tillbaka mot vår historia är inte vägen framåt. Den är härlig att ha med sig i ryggsäcken, men vi måste göra oss ännu mer relevanta och viktiga nu och i framtiden. Det om något kommer bygga stolthet för vårt IOGT-NTO. Jag lovar att göra vad jag kan och litar på att ni medlemmar bidrar med det ni kan.

Johnny Mostacero

"Bemötande handlar inte bara om sexism och sexuella trakasserier, utan också om hur vi behandlar varandra i vår rörelsevardag."

Johnny väljer

För all personal i vårt IOGT-NTO som varje dag går till jobbet med avsikt att förändra världen. Ni är guld värda!

Kanada som den 17 oktober blev första G20 land att legalisera cannabis. Bland annat med argument som att minska ungdomars tillgång. Horribelt!

Verksamhetsforum på Tollare. En engagerande utbildningshelg med föreläsningar, möten med nya och gamla vänner, fika, fest, musik och dans.

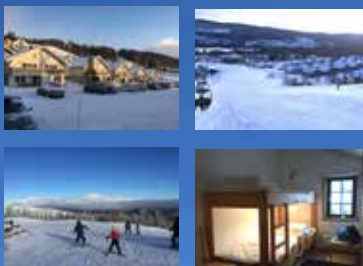
FÖLJ JOHNNY
Facebook: Johnny Mostacero
Instagram: @johnnymostacero
Twitter: @JohnnyMostacero

ÅRE

UTHYRES

Välutrustad och fin lägenhet i natursköna Åre finns att hyra året om. Mycket bra läge för skidåkning och friluftsliv.

För mer information sphf.nu och [facebook.com/sveriges polismäns helnykterhetsförbund](https://facebook.com/sverigespolismanshelnykterhetsforbund)

Vid bokningsförfrågningar kontakta Stefan: 070-326 62 20 eller info@sphf.nu

S.P.H.F. - Sveriges polismäns helnykterhetsförbund

Kronobergsheds Vandrarhem och Kursgård

En pärla mitt i Småland. När du behöver lokaler för konferens, kurs och läger. 14 rum med egen toalett, sammanlagt 44 bäddar.

Rabatt på vandrarhemsboende för medlemmar inom IOGT-NTO-rörelsen.

Vi ägs och drivs av Junis, UNF och IOGT-NTO Kronoberg. Öppet året runt.

För mer info se vår hemsida:

<http://www.kronobergshed.com>

eller ring 0707-89 88 08

GAMBIA OCH SENEGAL

EN UPPLEVELSE DU SENT GLÖMMER!

15
DAGAR
15 FEB-01
MARS

VÅR LÄSA OCH RESA STUDIECIRKEL VI LÄMNAR ETT SNOÏGT OCH KALLT SVERIGE I FEB MED DIREKTFLYG ARLANDA-LANDVETTER TILL DEM TVÅ EXOTISKA LÄNDERNA MED FULLSPÄCKAT PROGRAM ALL INKL. VILL NI VETA MER GÅ IN PÅ www.nbv.se/gambiansan ELLER RING 0733838368/ 0704878114 (MAX 20 PERS)

Äntligen är det dags för Vit jul!

Vit jul

Den 13 november går startskottet för en av årets roligaste – och viktigaste – kampanjer. Och vi hoppas att du som medlem vill vara med och kämpa för att göra julen till en trygg och härlig högtid för alla barn.

Förra året bidrog medlemmar i IOGT-NTO-rörelsens fyra förbund till att över 10 000 barn och unga fick baka pepparkakor, pyssla, gå på hockey, skratta, dansa och äta julmat. Vi fyllde jullovet med hundratals aktiviteter, inte minst för att de som inte kunde eller ville vara hemma under julen skulle ha någonstans att ta vägen.

På www.vitjul.se/medlem hittar du information om hur din förening eller ditt distrikt ska göra för

att ansöka om aktivitetsbidrag och tips kring att arrangera en Vit jul-aktivitet.

Som vanligt hoppas vi också att så många som möjligt ska vara ute på gator och torg för att prata om kampanjen och uppmuntra vuxna att ta en vit jul. Vi samlar in ställningstaganden och bjuder in till ett djupare engagemang för alla de som vill vara med och förändra normen och traditionerna kopplade till julen. Läs mer på www.vitjul.se/medlem

Stort tack på förhand!

PS. Har du frågor? Hör av dig till info@vitjul.se så hjälper vi till.